

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
UNIVERSITY OF PELLOPONNESE

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

Π.Μ.Σ. «ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ»

Διπλωματική Εργασία

« Πράσινη Τραπεζική και η επίτευξη της Αειφόρου Ανάπτυξης»

της

Χρονοπούλου Ασπασίας

Επιβλέπων καθηγητής : κα. Πέτρου Αναστασία

Φεβρουάριος 2012

Πίνακας Περιεχομένων

Περίληψη	4
Abstract	5
Πρόλογος	6
Εισαγωγή	7
Κεφάλαιο 1 Πράσινη Τραπεζική	8
1.1 Ορισμός της Πράσινης Τραπεζικής.....	8
1.2 Τα Οφέλη της Πράσινης Τραπεζικής.....	9
1.3 Η διεθνής αγορά στην πράσινη τραπεζική.....	10
1.3.1 Η περίπτωση της Σουηδικής Ekobanken.....	10
1.3.2 Η περίπτωση της HSBC στην πράσινη τραπεζική	11
1.3.3 Η περίπτωση της βρετανικής Triodos Bank.....	11
1.4 Το μοντέλο του Green Banking	12
1.5 Τα πλεονεκτήματα της Πράσινης Τραπεζικής έναντι της Κλασσικής Τραπεζικής	13
Κεφάλαιο 2: Αειφόρος Ανάπτυξη	15
2.1 Ορισμός της Αειφόρου Ανάπτυξης.....	15
2.2 Οι Αρχές της Αειφόρου Ανάπτυξης.....	17
2.3 Αειφορία και επιχειρήσεις.....	17
2.4 Αειφορία και Τραπεζικός Τομέας.....	19
2.5 Αειφορία και Τράπεζα Πειραιώς.....	21
2.6 Κριτική προσέγγιση της Αειφόρου Ανάπτυξης.....	23
Κεφάλαιο 3: Η Πράσινη Επιχειρηματικότητα	24
3.1 Ιστορική αναδρομή.....	24
3.2 Η εξάντληση των αποθεμάτων και το ελληνικό παράδοξο.....	25
3.3 Ορισμός και Στόχοι Πράσινης Επιχειρηματικότητας.....	27
3.4 Τομείς Πράσινης Επιχειρηματικότητας.....	29

3.5 Η Κατάσταση στην Ευρωπαϊκή Ένωση.....	32
3.6 Τα σημαντικότερα προβλήματα για την επιχειρηματικότητα.....	35
Κεφάλαιο 4: Πράσινα Προϊόντα.....	35
4.1 Τα πράσινα προϊόντα και η διεθνής εμπειρία.....	35
4.2 Φωτοβολταϊκή βιομηχανία.....	48
4.3 Αξιολόγηση της αγοράς των πράσινων προϊόντων.....	50
Επίλογος.....	53
Βιβλιογραφία.....	54
Παράρτημα.....	57

Περίληψη

Ποτέ άλλοτε από τις ενεργειακές κρίσεις του 1970 και μετά, τα περιβαλλοντικά ζητήματα δεν ήταν τόσο φλέγοντα στην οικονομική, πολιτική και κοινωνική ατζέντα. Έτσι λοιπόν, τα τελευταία χρόνια γίνεται λόγος για ολοένα και μεγαλύτερη προστασία του περιβάλλοντος. Όλοι έχουμε ακούσει την έκφραση «η φύση εκδικείται». Μήπως έχει ξεκινήσει η αντίστροφη μέτρηση; Οι αλλαγές που συντελούνται στον περιβαλλοντικό τομέα είναι μεγάλες και ριζικές και θα χαράξουν μακροπρόθεσμα την οικονομική πορεία όλων των χωρών.

Έτσι λοιπόν, το αντικείμενο της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι μιας όσο το δυνατόν ολοκληρωμένης προσέγγισης για την πράσινη ανάπτυξη. Η εργασία αυτή επικεντρώνεται κυρίως στην Πράσινη Τραπεζική. Ο ρόλος των τραπεζών στη προώθηση του νέου μοντέλου ανάπτυξης - του πράσινου και όχι του κλασσικού , είναι κρίσιμος γιατί θα πρέπει να ισορροπήσει το κοινωνικό , το οικονομικό και το περιβαλλοντικό όφελος. Πιο αναλυτικά:

Στο πρώτο κεφάλαιο, αναλύεται ο όρος της πράσινης τραπεζικής. Στη συνέχεια παρατίθενται τα οφέλη που αποκομίζουν οι οργανισμοί και τα ιδρύματα από τη χρήση της. Στη συνέχεια, παρουσιάζεται η λειτουργία του μοντέλου της πράσινης τραπεζικής και τέλος γίνεται μια σύγκριση ανάμεσα στην Πράσινη και την Κλασσική τραπεζική.

Η αειφόρος ανάπτυξη είναι αποτέλεσμα της πράσινης τραπεζικής. Έτσι αποτελούν αλυσίδα μεταξύ τους. Εάν σπάσει ο κρίκος της Πράσινης Τραπεζικής δε θα επέλθει αειφόρος ανάπτυξη. Επομένως στο δεύτερο κεφάλαιο αναλύεται η αειφόρος ανάπτυξη και η συμβολή της στις τράπεζες και στις επιχειρήσεις.

Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται λόγος για την πράσινη επιχειρηματικότητα, ο οποίος συνδέεται με την πράσινη τραπεζική και την αειφόρο ανάπτυξη. Ενώ στο τέταρτο κεφάλαιο γίνεται μια λεπτομερής ανάλυση των πράσινων προϊόντων, δηλαδή των προϊόντων που προκύπτουν από την πράσινη τραπεζική καθώς και από την πράσινη επιχειρηματικότητα. Επίσης τα φωτοβολταϊκά προϊόντα είναι ένα δυναμικό υποσύνολο των πράσινων. Τέλος, παρατίθενται κάποια γενικά συμπεράσματα της παρούσας διπλωματικής εργασίας.

Abstract

Never before the energy crises of 1970, environmental issues were not so pressing economic, political and social agenda. So, in recent years is why more and more environmental protection. 'We've all heard the expression "the nature of revenge." Has the countdown begun? The changes occurring in the environmental sector is large and far-reaching and long term will set the economic course of all countries.

So the subject of this thesis is a possible integrated approach to green development. This paper focuses mainly on the GreenBank. The role of banks in promoting the new model of development - the green and not the classic, is critical because it must balance the social, economic and environmental benefits. In detail:

The first chapter discusses the condition of green banking. Shall then be given the benefits to organizations and institutions from its use. Then, the working of the banking model of green and finally a comparison between the Green and the Classic bank.

Sustainable development is a result of green banking. So a chain between them. If you break the link of Green Banking will not bring sustainable development. So in the second chapter analyzes the sustainable development and the contribution of banks and businesses.

The third chapter talks about green entrepreneurship, which is connected to the green bank and sustainable development. While in the fourth chapter is a detailed analysis of green products, the products resulting from the green bank and the green entrepreneurship. Also photovoltaic products is a dynamic subset of green. Finally, presents some general conclusions of this thesis.

Πρόλογος

Η παρούσα διπλωματική εργασία εκπονήθηκε στα πλαίσια του μεταπτυχιακού προγράμματος της Οικονομικής Ανάλυσης του τμήματος Οικονομικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Με την ολοκλήρωση και παράδοση αυτής της διπλωματικής, θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαίτερα την καθηγήτρια κα Αναστασία Πέτρου, που με ανέλαβε και γιατί μου έδωσε την ευκαιρία να μελετήσω ένα τόσο σύγχρονο αντικείμενο. Τέλος, θα ήθελα να αφιερώσω την παρούσα εργασία στην οικογένεια μου, για την κατανόηση και την υποστήριξη που μου έδειξε.

Φεβρουάριος 2012

Χρονοπούλου Ασπασία

Εισαγωγή

Η ανάπτυξη των πράσινων αγορών διευρύνεται σημαντικά σε όλο τον κόσμο. Περιβαλλοντικά και κοινωνικά θέματα, καθώς και η αειφόρος ανάπτυξη αποκτούν όλο και περισσότερο ένα διακριτό ρόλο στις επιχειρήσεις και στους ιδιώτες. Η τάση αυτή επιβεβαιώνεται με περισσότερη έμφαση από το μεγάλο αριθμό των επιχειρήσεων, οι οποίες χρησιμοποιούν περιβαλλοντικούς παράγοντες στα επενδυτικά τους κριτήρια. Οι απαιτήσεις των επιχειρηματιών, συνεργατών και μετόχων, ολοένα και περισσότερο αφορούν στη βελτίωση του ανταγωνιστικού τους πλεονεκτήματος, την οικονομική τους άνοδο με ταυτόχρονη όμως διατήρηση της κοινωνικής και περιβαλλοντικής ευθύνης. Αυτό αποτελεί και τη βασικότερη πρόκληση των ημερών μας.

Οι διευθύνσεις επιχειρηματικού σχεδιασμού των εταιριών, έχουν αντιληφθεί την αξία αυτών των απαιτήσεων και στην προσπάθειά τους να δράσουν προληπτικά και να προλάβουν την τάση αυτή της αγοράς, δημιουργούν καινοτόμες περιβαλλοντικές λύσεις. Αυτό έχει οδηγήσει σε μια διαφορετική, νέα θέση απέναντι στα ζητήματα της αειφορίας. Όμως το βασικότερο στοιχείο είναι πως τα κοινωνικά και περιβαλλοντικά θέματα αποκτούν διαφορετική ταυτότητα, και από το ρίσκο με πρόσθετος κόστος για μία εταιρεία, μετατρέπονται σε επενδυτικές ευκαιρίες προσδίδοντας προστιθέμενη αξία τόσο στην ίδια την εταιρεία τόσο και στους μετόχους της. Την ίδια λογική ακολουθούν πλέον και οι Τράπεζες, εφαρμόζοντας τις αρχές του Green Banking.

Κεφάλαιο 1: Η Πράσινη Τραπεζική

1.1 Ορισμός της Πράσινης Τραπεζικής

Με τον όρο Green Banking, ο οποίος στα ελληνικά μπορεί να μεταφραστεί ως Πράσινη Τραπεζική, εννοούμε την προσαρμογή ενός χρηματοπιστωτικού ιδρύματος στα δεδομένα της νέας οικονομίας και συγκεκριμένα στην ενεργή υποστήριξη των επενδύσεων που στοχεύουν στην αειφόρο ανάπτυξη. Η προσαρμογή αυτή εκφράζεται και υλοποιείται σε δύο επίπεδα. Στο πρώτο επίπεδο ανήκει η δημιουργία εξειδικευμένων μονάδων, οι οποίες αναπτύσσουν το know how στο συγκεκριμένο τομέα και σχεδιάζουν, δημιουργούν και προωθούν προϊόντα και υπηρεσίες, καθώς επίσης και φροντίζουν για επαφές με πελατολόγιο στην κατεύθυνση της πράσινης επιχειρηματικότητας. Στο δεύτερο επίπεδο συναντούμε τη σταδιακή προσαρμογή όλου του χρηματοπιστωτικού οργανισμού προς αυτή την κατεύθυνση, με το συντονισμό που πραγματοποιείται από αυτές τις εξειδικευμένες μονάδες.

Η πρώτη μεταβολή που επέρχεται σε έναν χρηματοπιστωτικό οργανισμό, ο οποίος αποφασίζει να κινηθεί προς αυτή την κατεύθυνση, είναι η σταδιακή προσαρμογή της στρατηγικής του. Χωρίς να αλλοιώνεται ο στόχος της διαρκούς μεγιστοποίησης της απόδοσης των χρησιμοποιούμενων κεφαλαίων και της μέγιστης δυνατής διασφάλισης των μετόχων του από τους κινδύνους τους οποίους εξ επαγγέλματος αναλαμβάνει, προσαρμόζει σταδιακά τις πιστώσεις τους σε επενδύσεις που προωθούν την αειφορία, με κοινό όφελος για την οικονομία, την κοινωνία και το περιβάλλον, το τρίπτυχο που αποτελεί τη βάση μιας βιώσιμης και διατηρήσιμης ανάπτυξης.

Η τάση προς αυτή παρατηρείται περισσότερο από μια δεκαετία σε παγκόσμιο επίπεδο, ενώ στην Ελλάδα ουσιαστικά διανύει ακόμα το πρώτο στάδιο, δεδομένου ότι πρόσφατα σχετικά άρχισε ο καθορισμός του αρχικού πλαισίου για επενδύσεις φιλικές προς το περιβάλλον και τώρα αρχίζει η ουσιαστική υλοποίησή του. Πρακτικά, η στροφή προς αυτή την κατεύθυνση πραγματοποιείται με πριμοδότηση μέσω χαμηλότερου επιτοκίου, στις χρηματοδοτήσεις που χαρακτηρίζονται ως πράσινες, με τη δημιουργία συγκεκριμένων προϊόντων, τα οποία είναι προσαρμοσμένα στις εξειδικευμένες ανάγκες της κάθε μορφής επένδυσης καθώς και με την παροχή πρόσθετων υπηρεσιών οι οποίες σχετίζονται με τους τομείς της πράσινης επιχειρηματικότητας.

1.2 Τα Οφέλη της Πράσινης Τραπεζικής

Τα βασικά οφέλη που μπορεί να αποκομίσει μια Τράπεζα επενδύοντας στην αειφόρο ανάπτυξη είναι τα εξής:

- Διασφαλίζει για τους μετόχους της μακροπρόθεσμα μεγαλύτερη κερδοφορία, δεδομένου ότι οι επενδύσεις στους ανάλογους τομείς έχουν μικρότερους ενδογενούς κινδύνους και απολαμβάνουν κρατικές επιδοτήσεις σε αρκετές περιπτώσεις, οι οποίες επιδοτήσεις καθιστούν την επένδυση αποδοτικότερη, ενισχύοντας έτσι τη δυνατότητα αποπληρωμής του δανείου και επιπρόσθετα ,οι επιχειρήσεις που επενδύουν στους συγκεκριμένους τομείς αποκτούν συγκριτικό οικονομικό πλεονέκτημα σε σχέση με τις άλλες επιχειρήσεις, με βάση τη νομοθεσία
- Μειώνει το κόστος της δικής της λειτουργίας, με τον εξορθολογισμό της κατανάλωσης ενέργειας και της χρήσης και ανάλωσης φυσικών πόρων
- Συμβάλει πολύπλευρα στην προσπάθεια για τη μείωση των επιπτώσεων της ανθρώπινης δραστηριότητας στο περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή, συνθήκες οι οποίες εξασφαλίζουν στην κοινωνία τους αναγκαίους πόρους για τη διατηρήσιμη οικονομική ανάπτυξη
- Προσφέρει την ευκαιρία στην πελατειακή της βάση να προσαρμοστεί στις απαιτήσεις οι οποίες απορρέουν από την κείμενη νομοθεσία
- Βελτιώνει την εικόνα και την φήμη της στην κοινωνία.
- Αποκομίζει τα έμμεσα οφέλη, από τη βελτίωση της εικόνας και φήμης της στην κοινωνία

Ο κύριος όγκος των πράσινων προϊόντων μιας τράπεζας, καλύπτει τον τομέα των χρηματοδοτήσεων, με δανεικά προϊόντα για ιδιώτες, μικρές, μεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις καθώς και χρηματοδοτικών μισθώσεων (leasing), σχεδιάζονται όμως και πράσινα προϊόντα για να καλύψουν και άλλου είδους ανάγκες της πελατείας, όπως εξειδικευμένα ασφαλιστικά προϊόντα, καταθετικά και επενδυτικά, καθώς και πράσινες πιστωτικές κάρτες.

Στα προϊόντα χρηματοδοτήσεων ιδιωτών περιλαμβάνονται τα δάνεια για μετατροπή των κατοικιών σε βιοκλιματικά, για αγορά αυτοκινήτων χαμηλής εκπομπής ρύπων, καθώς και για οικιακές εγκαταστάσεις ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, καθώς και η έκδοση πιστωτικών καρτών . Για τις επιχειρήσεις, η

χρηματοδότηση έχει ένα πολύ ευρύτερο πεδίο και καλύπτει, μεταξύ άλλων, επενδύσεις σε όλες τις μορφές ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, σε βιολογικές καλλιέργειες, μεγάλα έργα δημιουργίας ή αλλαγής υποδομών για την προστασία του περιβάλλοντος, μέσω κοινοπρακτικών δανείων, όπως επίσης παρέχει και κεφάλαιο κίνησης για υποχρεώσεις που προέρχονται από εμπόριο ρύπων. Παράλληλα, όλες οι λύσεις για πράσινες ιδιωτικές και επιχειρηματικές επενδύσεις, συνοδεύονται από αντίστοιχα ασφαλιστικά πακέτα, μερίδιο των οποίων προέρχεται από τις ίδιες τις Τράπεζες.

1.3 Η διεθνής αγορά στην πράσινη τραπεζική

Η ανάπτυξη των πράσινων αγορών διευρύνεται σημαντικά σε όλο τον κόσμο. Περιβαλλοντικά και κοινωνικά θέματα, καθώς και η αειφόρος ανάπτυξη, αποκτούν όλο και περισσότερο ένα διακριτό ρόλο στις επιχειρήσεις και τους ιδιώτες.

Διεθνώς υπάρχουν Τράπεζες, κυρίως στην Ευρώπη, οι οποίες έχουν αποκλειστικό σκοπό τις χρηματοδοτήσεις οι οποίες στοχεύουν στην αειφόρο- πράσινη ανάπτυξη, κάποιες από τις οποίες έχουν πολυετή παρουσία στο συγκεκριμένο χώρο. Οι μεγαλύτερες διεθνείς Τράπεζες έχουν στραφεί σε αυτές τις χρηματοδοτήσεις, αυξάνοντας συνεχώς το μερίδιο αυτών των πιστώσεων στο σύνολο του ενεργητικού τους. Μερικές από τις Τράπεζες αυτές είναι η Ekobanken, η HSBC, η Deutsche Bank, η Rabobank, η Barclays και η Danske Bank. Πιο συγκεκριμένα, αναφέρονται συμπεριφορές δυο μεγάλων τραπεζών στην πράσινη τραπεζική.

1.3.1 Η περίπτωση της Σουηδικής Ekobanken

Η Ekobanken, που είναι από τις μεγαλύτερες σουηδικές τράπεζες, παρέχει δάνεια με την προϋπόθεση οι πιστούχοι να γίνουν μέτοχοι και τα χρήματα αγοράς των μετοχών διατίθενται για επενδύσεις σε περιβάλλον και κοινωνία. Το ανώτατο όριο στο μετοχικό κεφάλαιο είναι 10% ώστε να επιτυγχάνεται μεγάλη διασπορά. Επιπλέον, διαχειρίζεται τις καταθέσεις της πελατείας με ανοικτό τρόπο, έτσι ώστε οι πελάτες να γνωρίζουν ποιους σκοπούς εξυπηρετούν και χρηματοδοτούν τα χρηματικά κεφάλαια που παρέχουν, παρέχοντας παράλληλα και εξειδικευμένα ανά σκοπό

καταθετικά προϊόντα. Ενώ, οι βασικοί τομείς χρηματοδότησης είναι έργα που βελτιώνουν το περιβάλλον, ο πολιτισμός, εναλλακτικές μορφές ιατρικής, έργα που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή, την εκπαίδευση, την τοπική ανάπτυξη και τις βιοκαλλιέργειες.

1.3.2 Η περίπτωση της HSBC στην πράσινη τραπεζική

Η HSBC διαθέτει τοπικές και διεθνείς ομάδες με σκοπό τον εντοπισμό κινδύνων και ευκαιριών στον τομέα της κοινωνικής ευθύνης, στο συντονισμό της Τράπεζας στην εσωτερική προσαρμογή της λειτουργίας με βάση το κοινωνικό και περιβαλλοντικό αποτύπωμα, όπως επίσης και στην κατεύθυνση των επενδύσεων κοινωνού χαρακτήρα. Σημαντικό μέρος των χρηματοδοτήσεων της στρέφονται σε μικροχρηματοδοτήσεις σε ευπαθείς ομάδες αναπτυσσόμενων χωρών, στην αγροτική ανάπτυξη της Κίνας, στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, στη βέλτιστη διαχείριση του υδροφόρου ορίζοντα και στην κλιματική αλλαγή. Τέλος, υποστηρίζει τις τοπικές κοινότητες αναπτυσσόμενων χωρών στις οποίες δραστηριοποιείται, με απευθείας χορηγίες προς ιδρύματα, χρηματοδότηση τοπικών επιχειρήσεων καθώς και συμμετοχές σε αυτές. Ενώ συμμετέχει ενεργά σε τοπικές πρωτοβουλίες όπως είναι η δημιουργία οικολογικών σχολείων, η προστασία ποταμών και η βιοποικιλότητα.

1.3.3 Η περίπτωση της βρετανικής Triodos Bank

Η βρετανική Triodos Bank διαθέτει διεθνή παρουσία και μια τριακονταετή εμπειρία στο συγκεκριμένο τομέα και της οποίας οι χρηματοδοτήσεις κατευθύνονται αποκλειστικά σε τρεις άξονες:

- Στο περιβάλλον, με ένταση τους οργανισμούς οργανικών τροφίμων και αγροκαλλιιεργειών
- Στις επενδύσεις σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, επαγγελματίες και οργανισμούς με δράση στον τομέα της κλιματικής αλλαγής
- Στις μικροπιστώσεις σε οικονομικά ευπαθείς ομάδες του τρίτου κόσμου για τόνωση της απασχόλησης και της παραγωγής, καθώς και σε καινοτόμες επενδύσεις στους τομείς της τέχνης και του πολιτισμού

Άλλα παραδείγματα είναι, επίσης, η βρετανικές Co-operative Financial Services , η οποία ανακηρύχθηκε από τους Financial Times ως η αειφορο Τράπεζα του 2010 παγκοσμίως.

Γενικότερα, παρατηρείται μια παγκόσμια τάση για «Green Banking», δηλαδή μεγεθύνεται η στροφή προς την αειφόρο / πράσινη τραπεζική, στην οποία εντάσσονται μια σειρά από δραστηριότητες:

- Η συστηματική χρηματοδότηση επενδύσεων που είναι φιλικές προς το περιβάλλον.
- Η χρηματοδότηση αναπτυξιακών έργων σε χώρες του Τρίτου Κόσμου για τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης.
- Η επενδυτική συμμετοχή σε εταιρίες με δραστηριότητα συναφή με την αειφορο ανάπτυξη.
- Η παροχή μικροπιστώσεων σε οικονομικά αδύναμες ομάδες του πληθυσμού με αδυναμία πρόσβασης σε πηγές παροχής κεφαλαίου για άσκηση ελεύθερου επαγγέλματος.
- Οι συστηματικές δωρεές σε φιλανθρωπικά ιδρύματα, από μέρος τόκων των καταθέσεων πελατών που συνδράμουν σε τέτοιου είδους προγράμματα.

1.4 Το μοντέλο του Green Banking

Οι τράπεζες προκειμένου να εφαρμόσουν και να λειτουργήσουν με το μοντέλο αυτό, θα πρέπει να δημιουργήσουν πρωταρχικά εξειδικευμένες μονάδες οι οποίες θα είναι σε θέση να αναλύσουν την αγορά και να αναπτύξουν τις τεχνικές ή αλλιώς το «know how» στο συγκεκριμένο τομέα. Στη συνέχεια, οι μονάδες αυτές θα πρέπει να δημιουργήσουν και να σχεδιάσουν προϊόντα και υπηρεσίες ώστε να τα προωθήσουν πάντα με την κατάλληλη εκπαίδευση και κατάρτιση στο πελατολόγιο τους. Το πιο σημαντικό βήμα του επιτυχημένου μοντέλου είναι ο συντονισμός όλων των μονάδων για την επίτευξη των στόχων της πράσινης τραπεζικής. Ωστόσο, είναι απολύτως απαραίτητη και η παρακολούθηση του ανταγωνισμού.

1.5 Τα πλεονεκτήματα της Πράσινης Τραπεζικής έναντι της Κλασσικής Τραπεζικής

Τα δύο βασικά σημεία μιας στρατηγικής στροφής ενός χρηματοπιστωτικού οργανισμού στις υπεύθυνες χρηματοδοτήσεις είναι ότι με αυτό τον τρόπο, κατά πρώτον καθορίζει ένα μακροπρόθεσμο ορίζοντα διασφάλισης της απόδοσης και κατά δεύτερον διαμορφώνει μια καλύτερη εικόνα στο κοινωνικό σύνολο, ενισχύοντας τις σχέσεις του με τους πελάτες του, χωρίς να θυσιάζει σε καμιά περίπτωση το επιχειρηματικό κέρδος. Οι βασικές παράμετροι και τα βασικά πλεονεκτήματα της σοφής προς την αειφόρο ανάπτυξη είναι αναρίθμητα. Πρωταρχικά, εξασφαλίζονται μεγαλύτερα έσοδα από χρηματοδοτήσεις σε μακροπρόθεσμο χρονικό ορίζοντα, ειδικότερα στις περιπτώσεις που υπάρχουν κρατικές ή άλλου είδους επιδοτήσεις . Έτσι διευκολύνονται οι ταμιακές ροές αλλά και αυξάνεται και η αποδοτικότητα των συγκεκριμένων επενδύσεων. Επιπλέον ανοίγονται νέοι κλάδοι στην οικονομία , όποιοι δεν είναι επιβαρημένοι με αρνητικές ταμιακές ροές και υφιστάμενα χρέη, ειδικότερα σε περιόδους ύφεσης, ενώ ταυτόχρονα διαφοροποιείται το χαρτοφυλάκιο των επιχειρηματικών χορηγήσεων καθώς απλώνεται σε νέους δυναμικούς και πιο υγιείς τομείς.

Επιπροσθέτως, παρατηρείται μεγαλύτερη διαφοροποίηση του συνολικού χαρτοφυλακίου των χορηγήσεων, καθώς η πράσινη οικονομία αγγίζει όλο το φάσμα της πελατειακής βάσης του, με χρηματοδότηση μικρών επενδύσεων για τον ενεργειακό εκσυγχρονισμό των νοικοκυριών μέχρι για ενεργειακά έργα για μεγάλες επιχειρήσεις. Η γνώση της δραστηριότητας του πελάτη είναι μεγαλύτερη και κατά συνέπεια ενισχύεται και η διαδικασία αξιολόγησης του πελάτη και συνεπώς και τα κριτήρια της πιστοληπτικής αξιολόγησης του.

Από την άλλη πλευρά, οι επενδυτές ελκύονται από το πράσινο μοντέλο ανάπτυξης, ειδικότερα όταν αυτό πιστοποιείται από συγκεκριμένους και αναγνωρισμένους φορείς, με αποτέλεσμα τη δημιουργία μιας σταθερής μετοχικής βάσης, με μεγάλο χρονικό ορίζοντα. Γενικότερα, βελτιώνεται η εικόνα του χρηματοπιστωτικού οργανισμού στην κοινωνία, με άμεσο αντίκτυπο την ενίσχυση της πελατειακής βάσης του οργανισμού και την μεγαλύτερη διακρατηση των πελατειακών σχέσεων, δεδομένου ότι το μοναδικό κριτήριο για την επιλογή του οργανισμού δε θα είναι η ποικιλία των προϊόντων και η τιμολόγηση τους.

Τέλος, προσφέρεται σημαντική βοήθεια στην υφισταμένη πελατειακή του βάση, με την τεχνογνωσία που διαθέτει, ώστε να συμμορφωθεί με την περιβαλλοντική νομοθεσία, καθώς και καθοδηγεί ένα μέρος αυτής ώστε να κινηθεί προς την Πράσινη Οικονομία. Το αποτέλεσμα στην παραπάνω περίπτωση είναι η μείωση των έμμεσων κινδύνων που απορρέουν από την απειλούμενη επιβολή προστίμων στις επιχειρήσεις που δε συμμορφώνονται με την περιβαλλοντική νομοθεσία, τα οποία θα δυσχεραίνουν την οικονομική θέση τους, αλλά και η διασφάλιση σε μεγαλύτερο βαθμό τα έσοδα της. Γενικότερα, εάν η ανάκαμψη από την οικονομική ύφεση βασίζεται σε μεγάλο μέρος στην αειφόρο ανάπτυξη και την πράσινη οικονομία.

Κεφάλαιο 2: Αειφόρος Ανάπτυξη

2.1 Ορισμός της Αειφόρου Ανάπτυξης

Η αειφορία ή αλλιώς αειφόρος ανάπτυξη είναι μια έννοια που έχει συζητηθεί πολύ και έχει ορισθεί με πολλούς τρόπους. Ο ορισμός που έχει καθιερωθεί είναι αυτός που δημοσιεύτηκε το 1987 στην αναφορά της παγκόσμιας Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για το περιβάλλον και την ανάπτυξη « Our common Future» (το κοινό μας μέλλον) γνωστή ως και Brundtland Report: «Αειφόρος ανάπτυξη είναι η ανάπτυξη που ικανοποιείται ανάγκες του σήμερα χωρίς να διακυβεύει την ικανότητα των μελλοντικών γενεών να ικανοποιούν τις δίκες τους ανάγκες».

Ο ορισμός της Αειφόρου Ανάπτυξης εμπερικλείει τρεις ισότιμες συνιστώσες, την Οικονομία, την Κοινωνία και το Περιβάλλον. Αυτοί είναι και οι πυλώνες στους οποίους βασίζεται η αειφόρος ανάπτυξη. Συγκεκριμένα, προϋποθέτει την οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική δικαιοσύνη και την προστασία του περιβάλλοντος. Η κοινωνική δικαιοσύνη είναι συνώνυμη με την ισότητα ανάμεσα σε χώρες, σε πλούσιους και φτωχούς και κυρίως με την ισότητα μεταξύ των γενεών. Άρα μιλά για μια οικονομική ανάπτυξη που είναι δίκαιη χωρικά αφενός και αφετέρου διαχρονικά, εφόσον προστατεύει το περιβάλλον και τους φυσικούς πόρους έτσι ώστε οι μελλοντικές γενεές έχουν αρκετούς πόρους για να εξασφαλίσουν μια αντίστοιχη ποιότητα ζωής. Δηλαδή, μιλά για μια συνολική οικονομία των φυσικών πόρων του πλανήτη. Από τον ορισμό της αειφορίας θεμελιώθηκαν και δυο βασικά ζητήματα:

Το θέμα των ορίων των φυσικών πόρων. Ο πλανήτης μας δεν μπορεί έπι άπειρον να συντηρείται και να συντηρεί τα είδη, όταν το ανθρώπινο είδος κατασπαταλά τους φυσικούς πόρους για χάρη της οικονομικής ανάπτυξης υποβαθμίζοντας τις υπηρεσίες που προσφέρουν τα οικοσυστήματα. Το θέμα της ανάγκης για αυτή την οικονομική ανάπτυξη ως μέσον για την εξάλειψη της φτώχειας. Η αειφόρος ανάπτυξη είναι στενά συνυφασμένη με την έννοια της φέρουσας ικανότητας του πλανήτη. Έτσι, εστιάζει στη βελτίωση της ποιότητας ζωής για όλους τους κατοίκους του πλανήτη, χωρίς να αυξάνει τη χρήση των φυσικών πόρων περά της ικανότητας του περιβάλλοντος να της παρέχει επ άριστον.

Η μη αειφόρος οικονομική ανάπτυξη έχει παρομοιαστεί με « καρκίνο» του πλανήτη γιατί τρέφεται με υπηρεσίες των οικοσυστημάτων της γης που είναι όμως το σύστημα που του δίνει ζωή. Η μη αειφόρος ανάπτυξη, έχει δημιουργήσει πρόσφατα και πλήθος άλλων θεμάτων που έχουν να κάνουν με θέματα περιβαλλοντικής ασφάλειας. Για παράδειγμα, το θέμα του μεγάλου αριθμού προσφύγων ή μεταναστών, ανθρώπων δηλαδή που αναγκάζονται να εγκαταλείψουν τα σπίτια και τις χώρες τους λόγω κλιματικών αλλαγών, αύξησης πληθυσμού και αλλαγών στη δυνατότητα καλλιέργειας της γης. Επίσης, σε μια πιο ακραία περίπτωση, δεν αποκλείεται να δημιουργούνται έριδες για διεκδίκηση φυσικών πόρων που δε θα βρίσκονται πλέον σε αφθονία, όπως για παράδειγμα το νερό(εικάζεται ότι η έλλειψη νερού θα μπορούσε να οδηγήσει σε συρράξεις).

Η επίτευξη της αειφορίας προϋποθέτει τη συνειδητοποίηση ότι πρέπει να βρεθούν καινοτόμοι τρόποι ώστε να αλλάξουν οι θεσμικές δομές και να επηρεαστεί η ατομική συμπεριφορά. Απαιτεί δράση, αλλαγή στις πολιτικές και τις πρακτικές σε όλα τα επίπεδα, από το ατομικό μέχρι το συλλογικό. Πολύ σημαντικό ρόλο στα παραπάνω έχει η εκπαίδευση, κάτι που επισημαίνει ο Ο.Η.Ε. κηρύσσοντας τη δεκαετία 2005- 2014 δεκαετία της εκπαίδευσης για την αειφόρο ανάπτυξη.

Εξέλιξη της εννοίας και των αρχών της Αειφόρου ανάπτυξης

Από τις αρχές της δεκαετίας του 1970, το θέμα των περιβαλλοντικών ορίων ήρθε στην προσοχή της διεθνούς κοινότητας με την περίφημη έκθεση του Κλαμπ της Ρώμης «Limits to Growth» (Όρια στην Ανάπτυξη). Το 1972, οργανώθηκε από τον ΟΗΕ το πρώτο παγκόσμιο συνέδριο για το περιβάλλοντα UN Conference on the Human Environment, το οποίο αποτέλεσε σημείο καμπής για την έναρξη της διεθνούς περιβαλλοντικής πολιτικής. Το 1983, ο ΟΗΕ σύστησε την παγκόσμια Επιτροπή για το περιβάλλον και την ανάπτυξη, η όποια το 1987 δημοσίευσε την

έκθεση "Our Common Future" που απέδωσε και τον ορισμό της αειφόρου ανάπτυξης. Το 1992, οργανώθηκε η διάσκεψη του Ρίο, στην οποία συμφωνήθηκαν δύο από τις σημαντικότερες διεθνείς περιβαλλοντικές συμβάσεις, η Σύμβαση-Πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή και η Σύμβαση για την βιολογική ποικιλότητα. Στην ίδια διάσκεψη, συμφωνήθηκε και μια γενική στρατηγική δράσεων, γνωστή ως Ατζέντα 21 για τις επόμενες δεκαετίες. Ακριβώς 10 χρόνια μετά, το 2002, διοργανώθηκε στο Γιοχάνεσμπουργκ της Νότιας Αφρικής, η πρώτη διάσκεψη αφιερωμένη καθαρά στην αειφορο ανάπτυξη. Από τις αρχές της δεκαετίας του 1970 έως σήμερα, έχουν υιοθετηθεί πληθώρα διεθνών(διμερών περιφερειακών ή παγκόσμιων) περιβαλλοντικών συμφωνιών, συμβαλλοντας έτσι στο σκοπό της αειφόρου ανάπτυξης.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, παρά τις σημαντικές καθυστερήσεις και υπαναχωρήσεις, που καταγράφηκαν στη δεκαετία μετά τη διάσκεψη του Ρίο, οι αρχές της αειφορο ανάπτυξης έχουν αποτυπωθεί σε όλα τα επίσημα κείμενα της ευρωπαϊκής ένωσης. Το 1997, η συνθήκη του Άμστερνταμ ανέδειξε την αειφορο ανάπτυξη ως κεντρικό στοιχείο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Στη σύνοδο του Γκετεμποργκ, το 2001, υιοθετήθηκε η ευρωπαϊκοί κοινή στρατηγική για την αειφορο ανάπτυξη.

Δυο από τις βασικότερες αρχές της αειφορο ανάπτυξης είναι η αρχή της Προφύλαξης και η αρχή ότι « ο ρυπαίνων πληρώνει». Σύμφωνα με την αρχή αυτή, όταν μια δραστηριότητα πιθανόν να ενέχει κίνδυνο βλάβη της υγείας ή και του περιβάλλοντος, τότε πρέπει να λαμβάνονται μέτρα προφύλαξης, ακόμη και αν δεν αποδεικνύεται με επιστημονική πληρότητα η σχέση αίτιου και αποτελέσματος, συνεκτιμώντας τη σχέση κόστους - ωφέλειας των μέτρων αυτών. Σίμωνα με την αρχή « ο ρυπαίνων πληρώνει», ο φορέας εκμετάλλευσης του οποίου η δραστηριότητα προκαλεί περιβαλλοντική ζημία ή άμεσο κίνδυνο ανάλογης ζημίας, είναι οικονομικά υπεύθυνος, φέρει δε το κόστος των απαραίτητων μέτρων πρόληψης ή αποκατάστασης.

2.2 Οι Αρχές της Αειφόρου Ανάπτυξης

Οι δυο βασικές Αρχές της Αειφόρου Ανάπτυξης είναι οι εξής:

- Η Αρχή της Προφύλαξης (Precautionary Principle): όταν μια δραστηριότητα πιθανόν να ενέχει κίνδυνο βλάβης της υγείας ή και του περιβάλλοντος τότε πρέπει να λαμβάνονται μέτρα προφύλαξης, ακόμη και αν δεν αποδεικνύεται με επιστημονική πληρότητα η σχέση αίτιου και αποτελέσματος, συνεκτιμώντας πάντως τη σχέση κόστους και ωφέλειας των μέτρων αυτών.
- Η Αρχή « ο ρυπαιών πληρώνει» (The polluter pays) : ο φορέας εκμετάλλευσης η δραστηριότητα του οποίου προκαλεί περιβαλλοντική ζημία ή άμεσο κίνδυνο ανάλογης ζημίας, είναι οικονομικά υπεύθυνος, φέρει το κόστος των απαραίτητων μέτρων πρόληψης ή αποκατάστασης.

2.3 Αειφορία και επιχειρήσεις

Η σπουδαιότητα της αειφορίας για τις επιχειρήσεις και αντίστροφα, δηλαδή ο ρόλος των επιχειρήσεων στην επίτευξη της, είναι μεγάλης σημασίας. Από τη μια οι επιχειρήσεις μπορούν να συμβάλλουν ουσιαστικά στην επίτευξη της, καθώς αυτές είναι ο μοχλός της οικονομικής ανάπτυξης. Από την άλλη η σημασία της αειφορίας για τις επιχειρήσεις είναι σπουδαία, καθώς αυτές δε μπορούν να επιτύχουν μέσα σε κοινωνίες που αποτυγχάνουν. Αυτό σημαίνει ότι για μια επιτυχημένη

επιχειρηματικότητα, χρειάζεται ένα ισορροπημένο και υγιές κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον μέσα στο οποίο η τελευταία μπορεί να αναπτυχθεί.

Μια επιχείρηση συμβάλλει στους σκοπούς της αειφορίας όταν δεν έχει αρνητικό αντίκτυπο στο περιβάλλον, την κοινωνία και την οικονομία. Συγκεκριμένα:

Δεσμεύεται για την τήρηση περιβαλλοντικών και κοινωνικών αρχών στη λειτουργία της και φροντίζει ώστε όλες οι διαδικασίες και τα προϊόντα της να ανταποκρίνονται στις περιβαλλοντικές και κοινωνικές απαιτήσεις, διατηρώντας παράλληλα το κέρδος για την επιχείρηση

Ενσωματώνει τις αρχές της αειφορίας στις επιχειρηματικές της αποφάσεις και προμηθεύει φιλικά προς το περιβάλλον προϊόντα ή υπηρεσίες, δημιουργώντας έτσι ζήτηση για πράσινα προϊόντα και άρα μια νέα αγορά. Για παράδειγμα, η επιχείρηση πρέπει να προσπαθεί να μειώνει το αποτύπωμα άνθρακα που προκύπτει από τη λειτουργία της, να ανακυκλώνει κάθε ανακυκλώσιμο υλικό, να κάνει σωστή διαχείριση απόβλητων, να χρησιμοποιεί ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Επίσης θα πρέπει να φροντίζει για θέματα εργασιακών δικαιωμάτων και ισοτητας. Ακόμα, πρέπει να σχεδιάζει και να προωθεί στην αγορά προϊόντα που είναι φιλικά προς το περιβάλλον, που είναι γνωστά ως πράσινα προϊόντα.

Η σημασία των επιχειρήσεων για την αειφορία αναγνωρίζεται από τον ΟΗΕ, ο οποίος ξεκίνησε μια πρωτοβουλία στρατηγικής για τις επιχειρήσεις, το Οικουμενικό Σύμφωνο των Ηνωμένων Εθνών (UN Global Compact). Όσες επιχειρήσεις το υιοθετούν δεσμεύονται για ευθυγράμμιση της λειτουργίας και της στρατηγικής τους με 10 παγκόσμια αποδεκτές αρχές, αναφορικά με ανθρώπινα δικαιώματα, συνθήκες εργασίας, περιβάλλον και καταπολέμηση της διαφθοράς.

2.4 Αειφορία και Τραπεζικός Τομέας

Ο ρόλος του τραπεζικού τομέα στο να συνεισφέρει προς μια αειφορο ανάπτυξη είναι ακόμα μεγαλύτερος από αυτόν μιας οποιασδήποτε επιχείρησης, λόγω του ρόλου του ως μεσάζοντα στην οικονομία. Αυτό σημαίνει πως όχι μόνο μπορεί να ελαχιστοποιήσει τις αρνητικές περιβαλλοντικές και κοινωνικές επιπτώσεις από τη δική του λειτουργία, αλλά επίσης μπορεί να επηρεάσει και τη συμπεριφορά άλλων επιχειρήσεων με την επιλεκτική δανειοδότηση ή επένδυση. Έχει άρα ποσοτική αλλά και ποιοτική επιρροή στο ρυθμό και στην κατεύθυνση της οικονομικής ανάπτυξης. Άρα η συνεισφορά του στην επίτευξη της αειφορίας είναι εν δυνάμει τεραστία. Η

ενσωμάτωση των αρχών της αειφορία στον τραπεζικό τομέα εκφράζεται σε δυο επίπεδα:

- Την αναζήτηση περιβαλλοντικής και κοινωνικής υπευθυνότητας στη λειτουργία της τράπεζας μέσω περιβαλλοντικών πρωτοβουλιών (προγράμματα ανακύκλωσης, βελτίωση ενεργειακής αποδοτικότητας)
- Την ενσωμάτωση των αρχών της αειφορία μέσα στην κύρια επιχειρηματική δραστηριότητα της τράπεζας μέσω της ενσωμάτωσης περιβαλλοντικών και κοινωνικών παραγόντων στο σχεδιασμό προϊόντων, στην πολιτική και στις στρατηγικές της. Για παράδειγμα, ενσωμάτωση περιβαλλοντικών κριτηρίων στις στρατηγικές δανεισμού και επενδύσεων, και ανάπτυξη νέων προϊόντων που παρέχουν σε περιβαλλοντικές επιχειρήσεις ευκολότερη πρόσβαση σε κεφαλαία.

Η πρώτη από τις δυο κατευθύνσεις αναφέρεται περισσότερο στη μείωση των επιπτώσεων των τραπεζών στο περιβάλλον και την κοινωνία από τη λειτουργία της. Η δεύτερη όμως αναφέρεται στην εν δυνάμει επιρροή των τραπεζών στον ευρύτερο επιχειρηματικό κόσμο. Ενσωματώνοντας τις αρχές της αειφορίας στην επιχειρηματική στρατηγική και τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων μιας τράπεζας, τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα μπορούν να υποστηρίξουν περιβαλλοντικά και κοινωνικά υπεύθυνα έργα, καινοτόμες τεχνολογίες και αειφόρες επιχειρήσεις.

Πέραν των ιδεαλιστικών κινήτρων, μια επιχείρηση και συνεπώς μια τράπεζα πρέπει να πεισθεί πρώτα για το οικονομικό όφελος από τις παραπάνω δραστηριότητες πριν αποφασίσει να τις ενσωματώσει. Η καμπή για τους τραπεζίτες ήταν ότι η συνειδητοποίηση πως η κακή περιβαλλοντική απόδοση των πελατών τους, επηρέασε την επιχειρηματική στρατηγική και των τραπεζών αλλά και των εμπορικών πελατών τους με ποικίλους τρόπους. Συγκεκριμένα:

- Για να μειώσουν την έκθεση τους σε περιβαλλοντική ευθύνη, οι τράπεζες εξετάζουν πλέον σχολαστικότερα την περιβαλλοντική απόδοση των πελατών τους. Αναπτύσσουν μηχανισμούς για να εκτιμήσουν την έκθεση σε περιβαλλοντικό κίνδυνο των πελατών τους και για να προστατευτούν οι ίδιες από πιθανές ζημίες.
- Η αυξημένη ανησυχία για την περιβαλλοντική απόδοση των πελατών , εκδηλωμένη σε αποφάσεις δανεισμού και επενδύσεων, δρα σαν επιπλέον μοχλός αειφορίας στον ιδιωτικό τομέα. Οι επιχειρήσεις έχουν έναν

επιπλέον λόγο να αναζητούν περιβαλλοντικά και κοινωνικά συνετές λύσεις.

Απόδειξη ότι η αειφορία έχει αγγίξει την κύρια χρηματοοικονομική κοινότητα είναι η δημιουργία των δεικτών «Dow Jones Sustainability Group Index» το 1999 και του «FTSE4Good Index» το 2001.

FTSE4Good

2.5 Αειφορία και Τράπεζα Πειραιώς

Η τράπεζα Πειραιώς, αναγνωρίζοντας τη σημασία της αειφορίας, συμμετέχει σε διεθνείς πρωτοβουλίες και δείκτες με απώτερο στόχο την προώθηση της εταιρικής υπευθυνότητας και με γνώμονα την ισόρροπη επίτευξη κερδοφορίας και αειφορου ανάπτυξης. Ικανοποιεί τα κριτήρια του δείκτη FTSE4Good από το 2002, συμμετέχει στο Οικουμενικό Σύμφωνο του ΟΗΕ και έχει υπογράψει από το 2007 τη διακήρυξη

για ένταξη στο UNAPT IF. Επίσης, η Τράπεζα Πειραιώς, είναι η μόνη τράπεζα στην Ελλάδα που έχει υπογράψει τη διακηρυξη “Caring for Climate” : The Business leadership platform του Οικουμενικού Συμφωνου του ΟΗΕ.

Πέραν της συμμετοχής της στους παραπάνω διεθνείς δείκτες και πρωτοβουλίες, η Τράπεζα Πειραιώς, έχει προχωρήσει από το 2003 σε σχεδιασμό και εφαρμογή περιβαλλοντικής πολιτικής με δέσμευση του ΔΣ της. Τόσο η περιβαλλοντική όσο και η κοινωνική διάσταση στις αποφάσεις της τράπεζας περιλαμβάνονται πλέον με σημαντικές αναφορές και δεσμεύσεις στους σκοπούς του κωδικοποιημένου καταστατικού της.

Επιπλέον, για τον καλύτερο συντονισμό του περιβαλλοντικού έργου της Τράπεζας, λειτουργεί μονάδα περιβάλλοντος και το 2009 δημιουργήθηκε επιπλέον τομέας Πράσινης Επιχειρηματικότητας, ο οποίος περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τη Διεύθυνση Ανάπτυξης Εργασιών Green Banking και το κατάστημα GREEN BANKING. Με αυτό τον τρόπο, η Τράπεζα Πειραιώς στηρίζει έμπρακτα όλους τους τομείς της Πράσινης Επιχειρηματικότητας, προσφέροντας από το 2006 ειδικά διαμορφωμένα πράσινα τραπεζικά προϊόντα.

Παράλληλα, η τράπεζα Πειραιώς έχει αναπτύξει βάση δεδομένων για την περιβαλλοντική νομοθεσία, στους άξονες της οποίας οργανώνονται ο εσωτερικός έλεγχος και η αξιολόγηση της συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις της περιβαλλοντικής νομοθεσίας, καθώς και με τις δεσμεύσεις στο πλαίσιο της εταιρικής υπευθυνότητας ενόψει και της επικείμενης πιστοποίησης κατά EMAS (Environmental Management and Audit Scheme). Με τη βοήθεια της βάσης αυτής, παρακολουθεί τις περιβαλλοντικές της επιπτώσεις, τόσο από την κατανάλωση ενέργειας, νερού και άλλων φυσικών πόρων , όσο και από τη χρήση αναλώσιμων ειδών αλλά και από τις μετακινήσεις του ανθρώπινου δυναμικού, ενώ σχεδιάζει και δράσεις για τη μείωση

τους.

2.6 Κριτική προσέγγιση της Αειφόρου Ανάπτυξης

Ο ορισμός της αειφορίας, οι στόχοι που θα έπρεπε να έχει καθώς και ο τρόπος με τον οποίο αυτοί θα επιτευχθούν, είναι θέμα προς συζήτηση. Διάφορες ομάδες, από επιχειρήσεις έως Αυτοδιοίκηση και Διεθνείς Οργανισμοί, υιοθέτησαν την έννοια της Αειφορου ανάπτυξης, και ης έδωσαν τη δική τους ιδιαίτερη ερμηνεία. Πολλές φορές χρησιμοποιούνται εναλλακτικά οι όροι βιώσιμη ανάπτυξη, πράσινη ανάπτυξη, πράσινη οικονομία, όροι παρεμφερείς αλλά όχι ταυτόσημοι. Όλοι οι ορισμοί όμως απαιτούν τη θεώρηση του κόσμου ως ένα σύστημα-ένα σύστημα που ενώνει το χώρο αλλά και ένα σύστημα που ενώνει το χρόνο.

Ο όρος αυτός έχει δεχθεί και πολλές κριτικές. Ιαν ευρέως διαδεδομένος ίσως λόγω μιας σχετικής ασάφειας που το χαρακτηρίζει. Έχει μια ολιστική προσέγγιση, είναι ελκυστικός και ευέλικτος αλλά ανακριβής. Φέρνει ανθρώπους κοντά αλλά δε διαθέτει συγκεκριμένους στόχους. Για κάποιους μάλιστα φανατικούς της περιβαλλοντικής προστασίας, η ιδέα της Αειφορου Ανάπτυξης είναι από μόνη της σχήμα οξύμωρο, εφόσον η οικονομική ανάπτυξη περιλαμβάνει περιβαλλοντική υποβάθμιση. Μια άλλη κριτική είναι ότι ο όρος αειφόρος ανάπτυξη είναι απλά μια «πράσινη» επικοινωνιακή παραπλάνηση που συγκαλύπτει την κλασική οικονομική ανάπτυξη.

Η πρόσφατη οικονομική ύφεση οδηγεί τις επιχειρήσεις σε μείωση εξόδων και υπάρχει συχνά ο πειρασμός να εγκαταλειφθούν οι πρόσφατες απόπειρες ενσωμάτωσης αρχών αειφορίας. Κι όμως κάποιες αναλύσεις δείχνουν ότι οι επιχειρήσεις που δεσμεύονται σε πρακτικές εταιρικής αειφορίας πετυχαίνουν απόδοση άνω του μέσου όρου κατά τη διάρκεια αυτής της ύφεσης.

Επίσης, τι ίδιο ισχύει και με τις στρατηγικές αειφορίας των κυβερνήσεων. Όσο οι οικονομικές συνθήκες χειροτερεύουν φαίνεται να υπάρχει κίνδυνος οι πολιτικοί να εγκαταλείψουν τις πράσινες αυτές στρατηγικές που μέχρι πρόσφατα ήταν ψηλά στην πολιτική τους ατζέντα. Αυτό όμως θα ήταν καταστροφικό. Σε καιρούς οικονομικής λιτότητας είναι πιο σημαντικό από ποτέ να βρεθούν τρόποι να αυξηθεί η αποδοτικότητα της χρήσης ενέργειας και άλλων πολυτίμων φυσικών πόρων.

Κεφάλαιο 3: Η Πράσινη Επιχειρηματικότητα

3.1 Ιστορική αναδρομή

Κάνοντας μια ιστορική αναδρομή στην πορεία της ανθρωπότητας τον τρέχοντα και τον προηγούμενο αιώνα, διακρίνουμε τρεις γενιές ανθρώπων. Αυτές οι τρεις γενιές ανθρώπων, ακολούθησαν τρεις δρόμους προς την ευημερία και τρεις διαφορετικές μεταξύ τους κυρίαρχες φιλοσοφίες.

Η πρώτη γενιά, που είναι η μεταπολεμική γενιά, έριξε όλο το βάρος στην αναδιοργάνωση της κατεστραμμένης οικονομίας και την οικονομική μεγέθυνση. Δεν ήξερε όμως ότι πίσω από τους ευημερούντες αριθμούς υπέβασκαν σοβαρά περιβαλλοντικά προβλήματα.

Η δεύτερη γενιά που ακολούθησε, συνέχισε τον δρόμο της ανάπτυξης μόνο που άρχισε να συνειδητοποιεί για πρώτη φορά τα όρια της ανοχής της φύσης. Η συνειδητοποίηση αυτή δημιούργησε περισσότερες ανησυχίες και ερωτήματα για το που βαδίζουμε και πως ,αλλά ταυτόχρονα άνοιξε και το δρόμο για νέες προοπτικές.

Η τρίτη γενιά, που είναι δηλαδή η γενιά του σήμερα, η δικιά μας γενιά, πρέπει να ακολουθήσει έναν τρίτο δρόμο. Το δρόμο εκείνο όπου θα διορθώσει τα σφάλματα του παρελθόντος ακολουθώντας το μονοπάτι της ευημερίας. Η ευημερία αυτή θα επιτευχθεί με την οικονομική ανάπτυξη, την προστασία του περιβάλλοντος και την κοινωνική ανάπτυξη. Πλέον γνωρίζουμε καλά τα όρια της ανάπτυξης, έχουμε εξοικειωθεί και με τις σωστές λύσεις και τέλος διαθέτουμε και τα εφόδια και τα εργαλεία που θα μας οδηγήσουν στην αειφόρο ανάπτυξη.

3.2 Η εξάντληση των αποθεμάτων και το ελληνικό παράδοξο

«Στους πρώτους εννέα μήνες του 2010 καταγράφηκε ο μεγαλύτερος αριθμός των συμβάντων λόγω των ακραίων καιρικών συνθηκών», δήλωσε ο Peter Hoeppe, εμπειρογνώμονας της γερμανικής ασφαλιστικής εταιρείας Munich Re. Τα προαναφερθέντα συμβάντα αφορούν στις φυσικές καταστροφές που έγιναν και είναι οι τυφώνες του Μεξικού, οι πλημμύρες στο Πακιστάν και οι πυρκαγιές στη Ρωσία. Όλα αυτά τα ακραία καιρικά φαινόμενα οφείλονται στην υπερθέρμανση του πλανήτη. Το γεγονός αυτό πρέπει να μας ανησυχεί διότι πίσω του υποβόσκουν πάρα πολλές αιτίες. Οι πόροι που μας έχει χαρίσει η γη αρχίζουν και εξαντλούνται ή στα επόμενα χρόνια θα έχουν εξαντληθεί. Οι πόροι αυτοί κυρίως είναι το νερό, ο αέρας, το αργό πετρέλαιο, ο λιγνίτης και ο άνθρακας. Όμως η κατανάλωση των προαναφερθέντων φυσικών πόρων, με εξαίρεση φυσικά το νερό και τον αέρα, έχει σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον αφού με την καύση τους αυξάνεται το φαινόμενο του θερμοκηπίου και οι εκπομπές του διοξειδίου του άνθρακα (CO₂).

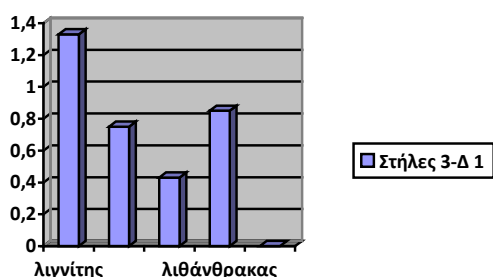
Καθοριστικό ρόλο στην εξέλιξη των περιβαλλοντικών ζητημάτων διαδραμάτισε το Πρωτόκολλο του Κιότο, το οποίο προέκυψε από τη Σύμβαση – Πλαίσιο για τις κλιματικές αλλαγές που είχε υπογραφεί τον Ιούνιο του 1992 στην διάσκεψη του Ρίο

από το σύνολο σχεδόν των κρατών. Η Ελλάδα κύρωσε τη Σύμβαση αυτή , κάνοντάς την νόμο του κράτους τον Απρίλιο του 1994. Ο στόχος της Σύμβασης αυτής ήταν η σταθεροποίηση των συγκεντρώσεων των αερίων του θερμοκηπίου στην ατμόσφαιρα , σε επίπεδα τέτοια ώστε να προληφθούν επικίνδυνες επιπτώσεις στο κλίμα από τις ανθρώπινες δραστηριότητες. Όλα οδηγούν στους φυσικούς πόρους, οι οποίοι υπάρχουν σε αφθονία, δεν πρόκειται να εξαντληθούν ποτέ και το πιο σημαντικό, δεν είναι επιβλαβείς προς το περιβάλλον. Οι πόροι αυτοί είναι οι Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας. Στο παρακάτω γράφημα φαίνεται η ποσότητα του διοξειδίου του Άνθρακα που απελευθερώνεται από την παραγωγή των φυσικών πόρων.

Εκπομπές του CO₂ από την παραγωγή(κιλά CO₂ ανά παραγόμενη κιλοβατόρα)

Σχήμα 1

Ποσότητα CO₂ σε κιλά

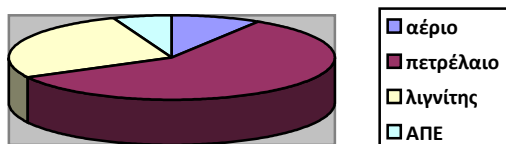

πηγή :Eurostat, 2006 σημ. ΑΠΕ=0

Η Ελλάδα έχει συγκριτικό πλεονέκτημα στις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας , αφού έχει αφθονία σε αέρα και στον ήλιο. Όμως σύμφωνα με στατιστική μελέτη της Eurostat το 2006, χρησιμοποίησε τις ΑΠΕ για κατανάλωση ενέργειας μόλις στο 5,77 % της συνολικής της ενεργειακή κατανάλωση. Πιο συγκεκριμένα:

Σχήμα 2

Συμμετογή σε ποσοστό % στην ενεργειακή κατανάλωση στην Ελλάδα

πηγή : Eurostat, 2006

Αποτέλεσμα της άλογης χρήσης των ορυκτών καυσίμων, η οποία συνεχίζεται έως και σήμερα είναι η αύξηση των εκπομπών των αερίων του διοξειδίου του Άνθρακα. Ενώ το Πρωτόκολλο του Κιότο προβλέπει για την Ελλάδα συγκράτηση του ποσοστού αύξησης στο +25% για το έτος 2010 σε σχέση με το έτος βάσης 1990 για το CO₂ και με το 1995 για κάποια άλλα αέρια (European Commission, 2006)

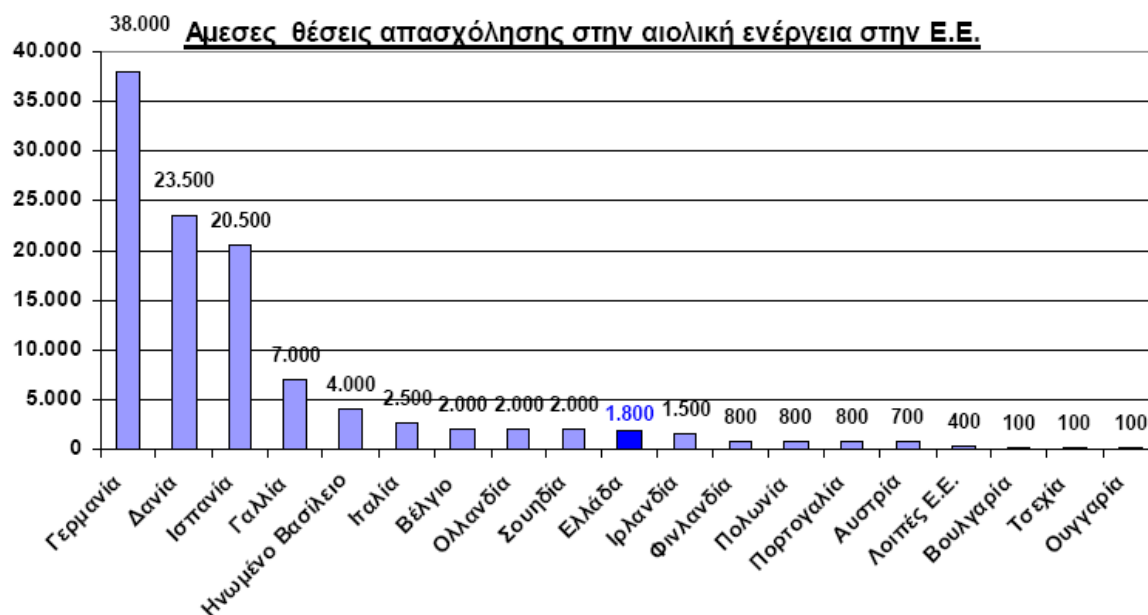
Είναι πλέον ξεκάθαρο πως όλοι οι δρόμοι οδηγούν στις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας και συνεπώς στον μονόδρομο της Πράσινης Επιχειρηματικότητας, αφού οι Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας είναι αποτελούν υποσύνολό της.

3.3 Ορισμός και Στόχοι Πράσινης Επιχειρηματικότητας

Η πράσινη επιχειρηματικότητα είναι ένα δυναμικό υποσύνολο της πράσινης οικονομίας και συνεπώς αφού η πράσινη οικονομία είναι ένα φλέγων ζήτημα, η πράσινη επιχειρηματικότητα αποτελεί και ένα δυναμικό υποσύνολο της οικονομίας του Αύριο. Έτσι λοιπόν, η πράσινη επιχειρηματικότητα ορίζεται ως μια αναδυόμενη μορφή οικονομικής δραστηριότητας, που εστιάζεται σε δύο βασικές ανάγκες των σύγχρονων πολιτών και κοινωνιών οι οποίες είναι η ποιότητα της ζωής και η απαίτηση για τη διατήρηση και την ήπια αξιοποίηση του φυσικού περιβάλλοντος (Ζήσης, 2003) και αποτελεί ένα δυναμικό συντελεστή της αυριανής οικονομίας.

Οι στόχοι της πράσινης επιχειρηματικότητας είναι σαφείς και ξεκάθαροι αλλά τόσο ογκώδεις. Ο πρωταρχικός στόχος δραστηριοποίησης του κλάδου της πράσινης επιχειρηματικότητας είναι η προστασία του περιβάλλοντος μέσω της μείωσης εξάρτησης από ορυκτά καύσιμα (τα οποία παρουσιάστηκαν παραπάνω), μέσω της προστασίας οικοσυστημάτων, της ανακύκλωσης, της ανάπτυξης της ηλεκτρονικής τραπεζικής, μείωση εκτύπωσης όγκου χαρτιού και άλλες δραστηριότητες που θα αναλυθούν παρακάτω. Επιπροσθέτως, η πράσινη επιχειρηματικότητα στοχεύει στο να πάρει μια ανάσα η παγκόσμια οικονομία αφού με την πάροδο τόσων ετών τείνει να παρέλθει κορεσμός σε φυσικούς μη ανανεώσιμους πόρους. Επιπλέον, ένας άλλος στόχος και εξίσου σημαντικός με τους προηγούμενους, είναι ότι μέσω της πράσινης επιχειρηματικότητας θα μειωθεί το ποσοστό της παγκόσμιας ανεργίας, σε μια εποχή που η οικονομική στενότητα, λόγω της οικονομικής κρίσης κυρίως, οδηγεί σε απώλεια θέσεων εργασίας ή σε τροποποιήσεις προς το χειρότερο φυσικά, των συμβάσεων εργασίας, έρχεται η πράσινη επιχειρηματικότητα να καλύψει τις ανάγκες των άμεσα πληγμένων. Δημιουργεί νέες θέσεις εργασίας. Εκτιμάται ότι μόνο στους κλάδους πράσινης ενεργείας(οι οποίοι θα αναλυθούν παρακάτω) θα απασχοληθούν διεθνώς 2,5 εκατομμύρια άτομα. Συγκεκριμένα, 560.000 απασχολούμενοι στα αιολικά 200.000 στα φωτοβολταϊκά,620.000 στα ηλιοθερμική και πάνω από 1.000.000 απασχολούμενοι στα καύσιμα και στη βιομάζα(WWF,2009).

Σχήμα 3

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Τέλος, η πράσινη επιχειρηματικότητα στοχεύει στην εξάλειψη των ακραίων περιπτώσεων φτώχειας. Φαντάζει ακατόρθωτο; Η απάντηση θα έρθει με την πάροδο των επόμενων ετών. Ευελπιστούμε στο να είναι θετική, αν σκεφτούμε ότι θα μειωθεί σημαντικά το ποσοστό της ανεργίας.

Γενικότερα, παρατηρούμε ότι οι στόχοι είναι αλληλένδετοι. Αποτελούν ο ένας αλυσίδα του άλλου, αφού αν επιτευχθεί ο ένας, επιτυγχάνονται και οι υπόλοιποι. Αντιθέτως, εάν δεν επιτευχθεί ο ένας, δεν επιτυγχάνονται ούτε οι υπόλοιποι. Η αλυσίδα όμως αυτή δεν θα σπάσει ποτέ. Οι κρίκοι που την συνδέουν είναι πολύ ισχυροί.

3.4 Τομείς Πράσινης Επιχειρηματικότητας

Η πράσινη επιχειρηματικότητα δραστηριοποιείται σε διάφορους τομείς οι οποίοι είναι οι Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ) σε συνδυασμό με την εξοικονόμηση της Ενέργειας, ο Οικοτουρισμός-Αγροτουρισμός, οι Βιολογικές καλλιέργειες, η

Εναλλακτική διαχείριση των απορριμμάτων, νερού και αποβλήτων, τα προϊόντα της Πράσινης Χημείας και οι Πράσινες Μεταφορές.

Πρωταρχικά, η Πράσινη Χημεία είναι καινούργια μορφή επιστήμης που υπάγεται στον κλάδο της επιστήμης της Χημείας. Τα τελευταία δύο χρόνια διδάσκεται και στα ελληνικά Πανεπιστήμια, στις σχολές των επιστημών της Χημείας. Η «Πράσινη Χημεία είναι η χρησιμοποίηση ενός συνόλου αρχών με την εφαρμογή των οποίων μειώνεται ή εξαλείφεται η χρήση ή η δημιουργία επικίνδυνων ουσιών στις διεργασίες σχεδιασμού, παραγωγής και εφαρμογής των χημικών προϊόντων» (Anastas, 1998). Τα προϊόντα της πράσινης Χημείας είναι ήπια για τον άνθρωπο και το περιβάλλον όπως είναι τα ήπια απορρυπαντικά και τα φυτικά καλλυντικά. Έτσι και τα προϊόντα των πράσινων μεταφορών είναι φιλικά προς το περιβάλλον και δεν το ρυπαίνουν. Τα πράσινα μέσα μεταφοράς είναι κυρίως τα υβριδικά ποδήλατα και τα υβριδικά αυτοκίνητα, τα οποία αξιοποιούν δύο πηγές ενέργειας ώστε να πραγματοποιήσουν το έργο και το σκοπό για τον οποίο εφευρέθηκαν, την θερμοδυναμική και την ηλεκτρική.

Επιπλέον, ένας άλλος τομέας της πράσινης επιχειρηματικότητας είναι η εναλλακτική διαχείριση των απορριμμάτων, των αποβλήτων. Στα περισσότερα κράτη μέλη φαίνεται να αυξάνεται η συνολική παραγωγή αποβλήτων (ή στην καλύτερη περίπτωση να σταθεροποιείται), αλλά με χαμηλότερο ρυθμό από την οικονομική ανάπτυξη. Κατά τη διάρκεια των τελευταίων 10 ετών η κατά κεφαλή παραγωγή αστικών αποβλήτων έχει σταθεροποιηθεί περίπου στα 524 κιλά ετησίως, μολονότι την ίδια περίοδο η κατανάλωση των νοικοκυριών αυξήθηκε περίπου κατά 16% (Waste & Resources Action Program, 2009). Οι τρόποι που γίνεται η εναλλακτική διαχείριση των απορριμμάτων και των αποβλήτων είναι είτε με την ανακύκλωση (δηλαδή ένα δευτερογενές προϊόν μετατρέπεται σε πρωτογενή ύλη) είτε με την

επαναχρησιμοποίηση (κομποστοποίηση ή λιπασματοποίηση) μέσω ειδικής επεξεργασίας και είναι συνήθως τα οργανικά απόβλητα είτε μέσω της θερμικής επεξεργασίας των απορριμμάτων (καύση και πυρόλυση). Ο σκοπός της διαχείρισης των αποβλήτων είναι να ότι τίποτα δεν είναι σκουπίδι για να αποφευχθεί η συσσώρευση των τεράστιων όγκων των απορριμμάτων στις χωματερές.(European Commission, 2006)

Επιπροσθέτως, οι βιολογικές καλλιέργειες παράγουν τα γνωστά σε όλους μας βιολογικά προϊόντα, τα οποία παράγονται άνευ συντηρητικών στοιχείων και λιπασμάτων (φρούτα, λαχανικά, όσπρια, φυτικές βαφές και άλλα είδη βασικής κατανάλωσης. Επιπλέον, ο Αγροτουρισμός στοχεύει στην προσέλκυση του τουρισμού της επαρχίας και την ανάπτυξη τοπικών επιχειρήσεων που πωλούν ή παράγουν τοπικά προϊόντα.

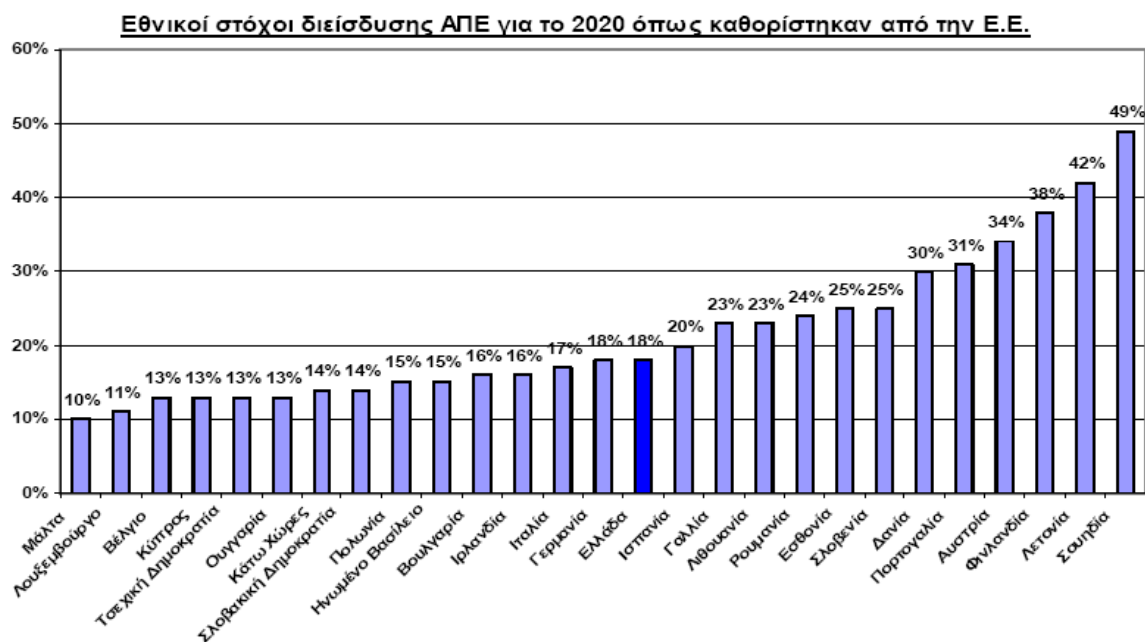
Ίσως, οι πιο σημαντικοί τομείς δραστηριοποίησης της Πράσινης Επιχειρηματικότητας είναι η εξοικονόμηση της Ενέργειας σε συνδυασμό με τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, οι οποίες καλύπτουν ένα πολύ μεγάλο φάσμα δραστηριοτήτων και χωρίζονται σε έξι κατηγορίες που είναι τα φωτοβολταϊκά προϊόντα, η βιομάζα, τα μικρά υδροηλεκτρικά (εργοστάσια), η γεωθερμική ενέργεια, η αιολική και η ηλιοθερμική. Πιο συγκεκριμένα, η βιομάζα χρησιμοποιείται για την παραγωγή θερμότητας και βιοκαυσίμων. Οι χρησιμοποιούμενες μέθοδοι μετατροπής της βιομάζας σε ενέργεια, είναι κυρίως θερμοχημικές ή βιοχημικές. Επιπλέον, η ηλιοθερμική ενέργεια είναι η ενέργεια που πηγάζει από τον ήλιο και με διάφορες επεξεργασίες μετατρέπεται σε θερμική (Σόλων,2008).Ενώ, η αιολική ενέργεια προέρχεται από την κίνηση του ανέμου. Εκτιμάται ότι το 1% με 3% της ηλιακής ενέργειας που δέχεται η γη μετατρέπεται σε αιολική ενέργεια (Τράπεζα Πειραιώς,2009). Αναφορικά, η γεωθερμική ενέργεια πηγάζει από το εσωτερικό της

γης. Υπάρχουν δυο κύριες εφαρμογές της γεωθερμικής ενέργειας και συμβάλει στην εξοικονόμηση φυσικών πόρων. Ενώ, τα μικρά υδροηλεκτρικά εργοστάσια μετατρέπουν την κινητική ενέργεια του νερού σε ηλεκτρική. Και τέλος, τα φωτοβολταϊκά προϊόντα που μετατρέπουν την ηλιακή ακτινοβολία σε ηλεκτρική τάση και μπορούν να συνδεθούν με το δίκτυο της ΔΕΗ (Τράπεζα Πειραιώς, 2009).

3.5 Η Κατάσταση στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Τον Μάρτιο του 2010, συζητήθηκε η νέα στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης με το όνομα «Ευρώπη 2020» για την απασχόληση και την ανάπτυξη. Οι στόχοι της στρατηγικής αυτής που αφορούν στον περιβαλλοντικό τομέα είναι τρεις και είναι η μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά 20% σε σχέση με τα επίπεδα του 1990, η αύξηση του μεριδίου ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στην τελική ενεργειακή κατανάλωση σε 20% και η προσπάθεια προς 20% αύξηση της ενεργειακής απόδοσης. Η στρατηγική ονομάζεται αλλιώς «τα τρία 20» ή «20/20/20». «Η στρατηγική “Ευρώπη 2020” περιλαμβάνει το τι πρέπει να πράξουμε σήμερα και αύριο για να επαναφέρουμε την οικονομία της ΕΕ σε υγιή τροχιά. Η κρίση έφερε στην επιφάνεια θεμελιώδη ζητήματα και μη βιώσιμες τάσεις, που δεν μπορούμε πλέον να παραγνωρίζουμε. Η Ευρώπη χαρακτηρίζεται από ένα έλλειμμα ανάπτυξης, το οποίο θέτει σε κίνδυνο το μέλλον», δήλωσε ο Barosso, πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Στον παρακάτω πίνακα διακρίνουμε τους στόχους για το 2020 των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας.

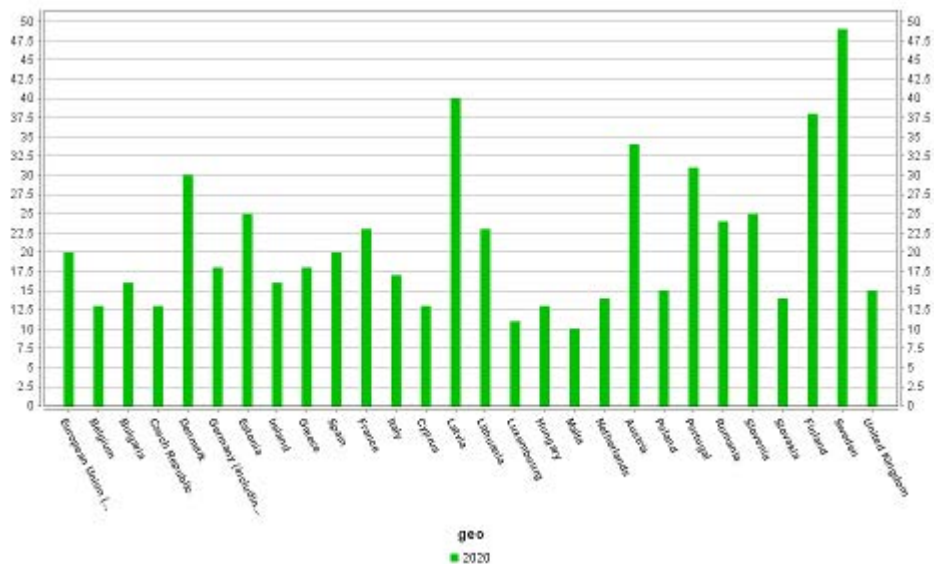
Σχήμα 4

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Σχήμα 5

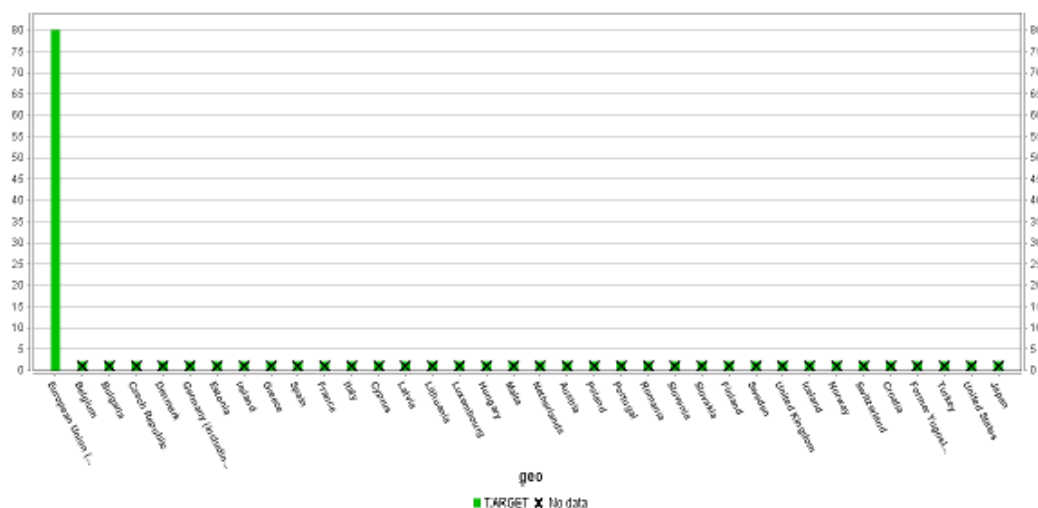
Εθνικοί στόχοι ενεργειακής απόδοσης για το 2020 όπως καθορίστηκαν από την Ε.Ε.

Πηγή : Eurostat

Σχήμα 6

Εθνικοί στόχοι μείωσης εκπομπών CO2 όπως καθορίστηκαν από την Ε.Ε.

Πηγή : Eurostat

Γενικότερα, λόγω της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης, η κατάσταση όσο στη χώρα μας τόσο και στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι αρκετά ρευστή στον οικονομικό τομέα αλλά και στον περιβαλλοντικό. Οι στόχοι θα είναι μη επιτεύξιμοι σε αρκετές χώρες. Επιπλέον, υπάρχουν πολλά εμπόδια στο μονοπάτι της πράσινης ανάπτυξης. Μπορεί μεν κάποιες χώρες να έχουν συγκριτικό πλεονέκτημα στις ΑΠΕ, όπως η χώρας μας, ή σε κάποιο άλλο τομέα της πράσινης επιχειρηματικότητας, αλλά η τεράστια γραφειοκρατία εμποδίζει τους έλληνες και ξένους επενδυτές. Επιπροσθέτως, μπορεί άλλες χώρες να υστερούν στις εγκαταστάσεις που απαιτούνται για την εναλλακτική διαχείριση των αποβλήτων ή για τα φωτοβολταϊκά προϊόντα. Έπειτα, το μορφωτικό και βιοτικό επίπεδο των πολιτών της κάθε χώρας σίγουρα διαφέρει όπως διαφέρει και η βιομηχανική και τεχνολογική ανάπτυξη κάθε κράτους. Ο μοναδικός

κοινός στόχος είναι η προστασία του περιβάλλοντος με όπλο την ισχυρή νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής υπέρ της φύσης.

3.6 Τα σημαντικότερα προβλήματα για την επιχειρηματικότητα

Η γραφειοκρατία εξακολουθεί να αποτελεί το σημαντικότερο πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις στη λειτουργία τους. Ακολουθεί η περιοριστική εργασιακή νομοθεσία η οποία, σύμφωνα με το ποσοστό απαντήσεων, θεωρείται σοβαρότερο πρόβλημα και μετά είναι η φορολογική νομοθεσία, οι φορολογικοί συντελεστές και η διαφθορά. Ενδιαφέρον παρουσιάζει η μεγάλη μείωση του ποσοστού των επιχειρήσεων που θεωρούν τις συχνές αλλαγές εφαρμοζόμενης πολιτικής ως σημαντικό πρόβλημα για την επιχειρηματικότητα, ενώ αυξήθηκε λίγο το ποσοστό των επιχειρήσεων που πιστεύουν ότι οι υποδομές είναι ανεπαρκείς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Πράσινα Προϊόντα

4.1 Τα πράσινα προϊόντα και η διεθνής εμπειρία

Τα πράσινα προϊόντα και οι υπηρεσίες συμβάλλουν στη δημιουργία αποδοτικών και μεγάλου εύρους λύσεων για μια αγορά που ανταποκρίνεται στα περιβαλλοντικά προβλήματα, στις νέες νομοθεσίες και οδηγίες και στην περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση. Θεωρούνται δηλαδή εκείνα τα προϊόντα και οι υπηρεσίες που δίνουν τη δυνατότητα στον πελάτη να επιλέξει μια καθαρή λύση για τη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων που αφορούν στην τραπεζική του δραστηριότητα. Μπορεί η μείωση αυτή να προέλθει είτε από ειδικά σχεδιασμένες στρατηγικές, είτε από τη δημιουργία περιβαλλοντικού οφέλους που λειτουργεί προσθετικά στο

περιβαλλοντικό ισοζύγιο. Τα βασικά ζητήματα που καλείται να λάβει υπόψη όποιος έχει σαν στόχο την ανάπτυξη των τραπεζικών προϊόντων αφορούν :

- Τα υπάρχοντα πράσινα προϊόντα που προσφέρονται σήμερα από τα διάφορα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα στον κόσμο
- Τις τάσεις της αγοράς για την ανάπτυξη και προώθηση πράσινων προϊόντων
- Τις οδηγίες και τη νομοθεσία που υποστηρίζει την ανάπτυξη και προώθηση πράσινων προϊόντων
- Τη σημερινή ανάγκη για τα πράσινα προϊόντα και το πώς αυτή θα διαμορφωθεί μελλοντικά
- Τις καλές πρακτικές και την εμπειρία που αποκτάται κατά την ανάπτυξη τέτοιων προϊόντων
- Τα βασικά στοιχεία που χρειάζεται να γνωρίζουν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα σε σχέση με την ανάπτυξη και το marketing των προϊόντων αυτών.

Και τα έξι αυτά σημεία είναι πολύ σημαντικό να αναλυθούν σε βάθος, προκειμένου να μπορεί κανείς να έχει μια ολοκληρωμένη εικόνα γύρω από τα πράσινα τραπεζικά προϊόντα. Οι βασικές κατηγορίες των πράσινων προϊόντων δεν σχετίζονται μόνο με τα τραπεζικά προϊόντα αλλά και με άλλες μορφές και είναι οι εξής:

- Προϊόντα με σκοπό την προώθηση μεγάλης κλίμακας περιβαλλοντικής προστασίας (για παράδειγμα για αγοραπωλησία ρύπων, δάνεια ΑΠΕ)
- Προϊόντα βελτιστοποίησης με σκοπό πράσινων επενδύσεων (για παράδειγμα δημιουργία χαρτοφυλακίου πράσινων πελατών, δάνεια για την αγορά περιβαλλοντικών αυτοκινήτων, δάνεια για εξοικονόμηση ενέργειας)
- Περιβαλλοντικοί χρημασθηριακοί δείκτες και δείκτες αειφορίας, που έχουν σαν στόχο την αξιολόγηση εταιριών για την περιβαλλοντική και κοινωνική

τους συμπεριφορά. Αυτοί οι δείκτες επιτρέπουν στους επενδυτές να λάβουν υπόψη περιβαλλοντικά κριτήρια στις επιχειρηματικές τους επιλογές

Με βάση τις κατηγορίες αυτές και το είδος του πελάτη (ιδιώτης-επιχείρηση), διαφορετικά τμήματα μέσα σε χρηματοοικονομικά ιδρύματα ανά τον κόσμο αναπτύσσουν τέτοιου είδους προϊόντα. Προκείμενου να διερευνήσει κανείς τη δυνατότητα δημιουργίας τέτοιων προϊόντων κρίνεται σκόπιμο να εξεταστεί καταρχάς η διεθνής αγορά στα πράσινα προϊόντα. Πραγματοποιήθηκε ερευνά προκείμενου να καθοριστεί τι υπάρχει σε αυτή την περιοχή και πως λειτουργεί. Με βάση την έρευνα αυτή, τα υπάρχοντα τραπεζικά προϊόντα βασίζονται στη λιανική τραπεζική, την επενδυτική τραπεζική και την τραπεζική μεγάλων επενδύσεων

A. Λιανική Τραπεζική

Τα πράσινα προϊόντα της λιανικής Τραπεζικής που έχουν αναπτυχθεί έως σήμερα, απευθύνονται σε ιδιώτες, εταιρίες και μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Περιλαμβάνουν δάνεια, πιστωτικές και χρεωστικές κάρτες, ταξιδιωτικές επιταγές, εντολές πληρωμών, διαχείριση προσωπικών λογαριασμών και ασφάλιση.

1.Στεγαστικά Δάνεια

Γενικά, τα πράσινα στεγαστικά δάνεια προσφέρουν μικρότερα επιτόκια από τα συμβατικά για πελάτες που θέλουν να αποκτήσουν ή να επενδύσουν σε ενεργειακά αποδοτικές κατοικίες, συσκευές καλύτερης ενεργειακής κατανάλωσης, ανακαινίσεις κτιρίων με στόχο την καλύτερη περιβαλλοντική συμπεριφορά τους και τέλος χρήση ΑΠΕ σε κατοικίες. Σε μερικές χώρες, τα κίνητρα δημιουργούνται από τις κυβερνητικές δράσεις, οι οποίες προωθούν την εφαρμογή της οδηγίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη μείωση της ενεργειακής κατανάλωσης στον κτιριακό τομέα (2002/91) και επομένως τα δάνεια αυτά ανταποκρίνονται στις δράσεις αυτές.

Επιπλέον, υπάρχουν περιπτώσεις όπου σε όλα τα σχετικά δάνεια που προσφέρει ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα, παρέχει και την ενεργειακή ταυτότητα του κτιρίου, χωρίς επιπλέον χρέωση. Εν συνεχεία, για κάθε χρόνο που ο πελάτης διατηρεί το δάνειο αυτό, η τράπεζα πληρώνει ένα πρόγραμμα αντιστάθμισης (offsetting) προκειμένου να εξισορροπήσει το ένα πέμπτο από τους ρύπους που προκαλούν τα νοικοκυριά αυτά.

Υπάρχουν και χώρες όπου δίνονται ευνοϊκοί όροι τόσο για τα νέα σπίτια όσο και για τα παλαιά. Σε αυτή την περίπτωση, δίνεται μια έκπτωση το χρόνο στο επιτόκιο και δεν υπάρχει κόστος εξυπηρέτησης για τη δόση κάθε μήνα. Για παράδειγμα η Καναδέζικη CMHC, προσφέρει 10% έκπτωση και παρατεταμένο δανεισμό έως και 35 χρόνια, για την αγορά ενεργειακών σπιτιών ή επισκευές ενεργειακής απόδοσης σε αυτά.

Πρόσφατα, εμφανίζονται περιπτώσεις όπου το δάνειο αυτό συνδέεται με έργα αντιστάθμισης και ο κάθε πελάτης που συμμετέχει στο πρόγραμμα αυτό λαμβάνει ένα πιστοποιητικό αντιστάθμισης ρύπων. Με αυτό τον τρόπο, ο συμμετέχων αναγνωρίζει και του αναγνωρίζονται τα περιβαλλοντικά οφέλη με την επιλογή που έκανε για το πράσινο δάνειο. Για να το πετύχει αυτό, θα πρέπει οι όροι του δανείου να μην είναι περιοριστικοί, προκειμένου να χρησιμοποιηθεί ευρέως.

2. Δάνεια Επαγγελματικής Στέγης

Τα δάνεια αυτά προορίζονται για πελάτες που αναζητούν την ενεργειακή αποδοτικότητα κτιρίων επαγγελματικής στέγης. Πιο συγκεκριμένα, αφορά τα παραδοσιακά κτίρια με χαμηλότερη κατανάλωση ενέργειας(περίπου 15-20%), καθώς και μείωση των απορριμμάτων και της ατμοσφαιρικής ρύπανσης που προκαλούν. Συμβάλλουν έτσι στη μείωση των λειτουργικών εξόδων, τη βελτίωση της

ενεργειακής τους απόδοσης και την επιμήκυνση της διάρκειας ζωής. Σε κάποιες χώρες η αποπληρωμή του δανείου γίνεται μέσω της εξοικονόμησης ενέργειας που επιτυγχάνεται.

Υπάρχουν και περιπτώσεις όπου η απόκτηση εμπειρίας αποτελεί βασικό σημείο στην εφαρμογή του προϊόντος, ενώ τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα τα χρησιμοποιούν για ενίσχυση της φήμης τους. όσο μεγαλύτερα έργα χρηματοδοτούν τόσο μεγαλύτερη και καλύτερη η φήμη που αποκτούν.

3. Καταναλωτικό cash-collateral

Αφορά καταναλωτικά δάνεια με χαμηλότερο επιτόκιο για εγκατάσταση λειτουργιών ΑΠΕ. Για τα δάνεια αυτά, οι τράπεζες συνεργάζονται με εταιρίες που διαθέτουν τον εξοπλισμό αλλά και με περιβαλλοντικές μη κυβερνητικές οργανώσεις. Η εκταμίευση αυτών των δανείων γίνεται εφάπαξ, ενώ η αποπληρωμή εξαρτάται από τις εκάστοτε ισχύουσες νομοθεσίες.

4. δάνειο για αγορά αυτοκινήτου ή φορτηγού "στόλου αυτοκινήτων

Αφορά καταναλωτικά δάνεια με χαμηλότερα επιτόκια για την αγορά αυτοκινήτων ή φορτηγών ή στόλου που εκπέμπουν λιγότερα αέρια που επιδεινώνουν το φαινόμενο του θερμοκηπίου. Προσφέρονται κυρίως στις αγορές της Αυστραλίας και της Ευρώπης. Σε ορισμένες χώρες υπάρχει πρόγραμμα διαβάθμισης αέριων που ελκύονται από όλους τους τύπους αυτοκινήτων και αναλόγως κινείται και το ποσοστό επιτοκίου. Αυτό έχει δώσει μέχρι και 45% άνοδο στα δάνεια αυτοκινήτων.

Στην Ευρώπη κυρίως υπάρχουν χρηματοπιστωτικά ιδρύματα τα οποία προσφέρουν δάνεια για αυτοκίνητα τα οποία τα συνδέουν με εκπαιδευτικές υπηρεσίες και προγράμματα αντιστάθμισης ρύπων (carbon offsetting). Για παράδειγμα, με κάθε

τέτοιο δάνειο δίνονται και οδηγίες για καλύτερη οδήγηση, με αποτέλεσμα χαμηλότερη κατανάλωση.

Ειδικά δάνεια Υπάρχουν επίσης για τα υβριδικά αυτοκίνητα. Στην προκειμένη περίπτωση, τα δάνεια αυτά που πρωτοβγήκαν το 2005 ήταν μεν πετυχημένα, αλλά δεν έκαναν μεγάλες πωλήσεις, καθώς τα μοντέλα των υβριδικών αυτοκινήτων που προσφέρονταν εκείνη την εποχή δεν ήταν πολλά. Για αυτό και αργότερα συμπεριέλαβαν και άλλες καθαρές τεχνολογίες. Γενικότερα, τα υβριδικά αυτοκίνητα έχουν ως στόχο τη μείωση των ρύπων που προκαλούνται από αυτά και που επιβαρύνουν το φαινόμενο του θερμοκηπίου.

5.Πιστωτικές και Χρεωστικές Κάρτες

Σε πολλές Τράπεζες στον κόσμο δίδονται κάρτες που συνδέονται με περιβαλλοντικές δραστηριότητες. Οι πράσινες πιστωτικές κάρτες που προσφέρονται από τις μεγαλύτερες εταιρίες, ουσιαστικά, προσφέρουν δωρεές σε Μη κυβερνητικές Οργανώσεις, με βάση το ποσοστό των πόντων της κάθε αγοράς, μεταφοράς υπολοίπου, ανάληψης μετρητών που κάνει ο χρήστης της κάρτας. Στα ευρωπαϊκά

χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, γίνεται όλο και πιο δημοφιλές το προϊόν που προσφέρει αντιστάθμιση του οικολογικού αποτυπώματος που δημιουργεί ο χρήστης της κάρτας με τις δραστηριότητες του. Αυτό το πρόγραμμα μπορεί να εφαρμοστεί με μικρό κόστος για τον ιδιώτη, με πολύ ικανοποιητικά αποτελέσματα. Υπάρχουν περιπτώσεις όπου παρέχεται έκπτωση και χαμηλό επιτόκιο για πράσινες αγορές.

Για παράδειγμα, η CFS της Αγγλίας δωρίζει 1,25 λίρες Αγγλίας για κάθε 100 λίρες που ξοδεύονται για πράσινες αγορές μέσω των πιστωτικών της καρτών.

6. Προσωπικοί Λογαριασμοί

Σε αυτήν τη περίπτωση, μερικοί λογαριασμοί συνδέονται με ετήσιες πράσινες δωρεές. Πιο συγκεκριμένα, στην Αυστραλία Υπάρχουν λογαριασμοί που έχουν ανοιχτεί για την υποστηριξη αγροτών που εφαρμόζουν πρακτικές αειφορου γεωργίας. Με αυτό τον τρόπο η Τράπεζα δίνει χορηγίες με βάση τον μέσο όρο υπολοίπων στους συγκεκριμένους λογαριασμούς πελατών.

Σε άλλες περιπτώσεις, καταθετικοί λογαριασμοί συνδέονται με δάνεια για την ενίσχυση τοπικών εταιριών που προσφέρουν συστήματα εξοικονόμησης ενέργειας. Στόχος των λογαριασμών αυτών είναι να μειώσουν τα απορρίμματα τους οι εκάστοτε εταιρείες, καθώς και τη ρύπανση του περιβάλλοντος που προκαλούν, όπως και να

συμβάλλουν στην εξοικονόμηση φυσικών πόρων. Τέλος, Υπάρχουν περιπτώσεις όπου προωθούνται περιβαλλοντικές δωρεές βασισμένες στην προσωπική διαχείριση του λογαριασμού. Σε αυτή την περίπτωση, τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα δεσμεύονται να δωρίσουν ένα ποσό σε μη κυβερνητικές οργανώσεις, για κάθε πελάτη ο οποίος αποφασίζει να κάνει τις συναλλαγές του με την τράπεζα ηλεκτρονικά και να σταματήσει την έντυπη ενημέρωση των λογαριασμών του.

7. Πρασινες πωλήσεις

Σε αυτή την κατηγορία, τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα δεσμεύονται να δωρίσουν ένα συγκεκριμένο ποσό για κάθε πελάτη που έρχεται στην τράπεζα να πάρει δάνειο ή να ανοίξει λογαριασμό ή να αγοράσει συνάλλαγμα ή και ακόμα να έκδοση πιστωτική κάρτα. επιπλέον, υπάρχουν τράπεζες που ενθαρρύνουν την αντιστάθμιση εκπομπής του διοξειδίου του άνθρακα που σχετίζεται με αεροπορικές μετακινήσεις. Σε συνεργασία λοιπόν με οργανισμούς αντιστάθμισης, έφτιαξαν ιστοσελίδες που υποστηρίζουν το συγκεκριμένο προϊόν, όπου το κεφάλαιο που συλλέγεται χρησιμοποιείται για επενδύσεις σε εξοικονόμηση ενέργειας, σε δασική αποκατάσταση και σε έργα ΑΠΕ σε αναπτυσσόμενες περιοχές.

8. Άλλα προϊόντα και υπηρεσίες

Άλλα προϊόντα, ευρέως διαδεδομένα στη Ευρωπαϊκή Αγορά κυρίως αφορούν στην μίσθωση (leasing) τεχνολογίας φιλικής προς το περιβάλλον ή τεχνολογίας ΑΠΕ σε προνομιακά επιτόκια. Επιπροσθέτως, Υπάρχουν αρκετές τράπεζες που εξετάζουν το ενδεχόμενο παροχής μικρών δανείων σε ιδιώτες και ΜΜΕ, στους οποίους οι αιτήσεις δανείων απορρίπτονται παραδοσιακά με στόχο την χρηματοδότηση μικρών περιβαλλοντικών έργων, όπως μικρών ηλιακών εγκαταστάσεων. Σε πολλές

περιπτώσεις, τέτοιου είδους δάνεια προωθούνται πολύ στις αναπτυσσόμενες περιοχές.

B. Επενδυτική Τραπεζική και Τραπεζική Μεγάλων Επιχειρήσεων

Πολλές τράπεζες στον κόσμο παρέχουν προϊόντα και υπηρεσίες σε μεγάλες επιχειρήσεις, ιδρύματα, κυβερνήσεις και άλλες δημόσιες οντότητες, με περίπλοκες οικονομικές απαιτήσεις. Έτσι, στο θέμα των πράσινων τραπεζικών προϊόντων εμφανίζεται ένα μεγάλο φάσμα επιλογών ανάλογα με την εκάστοτε Διεύθυνση.

1. Project Finance

Η Διεύθυνση αυτή, ασχολείται κυρίως με δάνεια για τη χρηματοδότηση μεγάλων έργων υποδομής, όπως τηλεπικοινωνίες, πετροχημικά και πρώτες ύλες. Σήμερα, μερικές τράπεζες μετρούν τους ρύπους στην ατμόσφαιρα από επενδύσεις κυρίως στον τομέα της Ενέργειας. Ενθαρρύνουν τη χρήση εναλλακτικών πηγών ενέργειας με την ποσοτικοποίηση του κόστους που προκύπτει λόγω των ρύπων, ένα ποσό αρκετά μεγάλο σε αυτόν τον τομέα. Σε άλλες περιπτώσεις, έχουν αναπτύξει τμήματα παροχής υπηρεσιών, ή ομάδες οι οποίες ασχολούνται με μεγάλης κλίμακας έργα ΑΠΕ. Τα έργα αυτά είτε αφορούν πελάτες της τράπεζας είτε αφορούν έργα της ίδιας της τράπεζας.

επιπλέον, εμφανίζονται πράσινα προϊόντα τα οποία προορίζονται για επενδύσεις σε βιοκαύσιμα. Στόχος είναι η δημιουργία ενός ευέλικτου προϊόντος, το οποίο ανταποκρίνεται στις ανάγκες του κάθε πελάτη. Εκτός από τα βιοκαύσιμα, Υπάρχουν χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που προσφέρουν, επίσης, χρηματοδότηση επενδύσεων αολικής ενέργειας.

2. Τιτλοποίηση

Μεγάλης κλίμακας υποδομές χρηματοδοτούνται με εγγύηση την τιτλοποίησης τους στις περιπτώσεις που αυτές συνδέονται με το περιβάλλον, δηλαδή όταν πρόκειται για περιβαλλοντικές υποδομές και έργα. Μέσω της εξασφάλισης αυτής, οι τράπεζες αγοράζουν καινούργια ομόλογα σε εγγυημένη τιμή που πωλούνται έπειτα σε θεσμικούς επενδύτες. Έτσι, με βάση αυτό το σχήμα, ένα πρώτο τέτοιο προϊόν εμφανίστηκε, το οποίο έδωσε τη δυνατότητα ανάπτυξης ενός ομόλογου σχετικού με τα δάση. Το ομόλογο αυτό είναι μακροπρόθεσμο, κάτι που ανταποκρίνεται και στο μακροπρόθεσμο σχεδιασμό των επενδυτών. Στο τέλος του έργου, ένα κεφαλαίο θα έχει μαζευτεί και θα δημιουργηθεί εταιρεία Ειδικού Σκοπού που θα χρησιμοποιήσει το εν λόγω κεφάλαιο για τη δημιουργία υποδομής και για αγορά γης και εξοπλισμού. Οι χρηματορροές από το έργο θα χρησιμοποιηθούν για την εξασφάλιση κερδών των ομολόγων.

Σε άλλες περιπτώσεις, οι τράπεζες εξετάζουν τη δυνατότητα για τη δημιουργία ομολόγων από τιτλοποίηση εκατοντάδων υποθηκεύσεων που χρησιμοποιούνται ως εγγυήσεις. Τα κτίρια τα οποία θα τιτλοποιηθούν, θα πρέπει να πληρούν ορισμένες ενεργειακές και περιβαλλοντικές απαιτήσεις. Τα συγκεκριμένα ομόλογα θα τιτλοποιηθούν σε υψηλότερη τιμή από τα παραδοσιακά, λόγω της περιβαλλοντικής τους διάστασης.

Τέλος, Υπάρχουν πράσινα προϊόντα τα οποία σχετίζονται με τη δημιουργία ομολόγων ή την παροχή δανείων μέσω μερικών πιστωτικών εγγυήσεων, τιτλοποιήσεων και διευκολύνσεων κατανομής ρίσκου. Ο στόχος σε αυτή την περίπτωση είναι η δημιουργία ενός ομόλογου.

3.Venture Capital (επιχειρηματικό κεφάλαιο) και Private Equity

Σε αυτή την κατηγορία, δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στα περιβαλλοντικά ζητήματα όταν χρηματοδοτούνται εταιρείες μέσω της κεφαλαιαγοράς. Συγκεκριμένα οι τράπεζες μπορούν να διαδραματίσουν καθοριστικό και επικερδή ρόλο μαζί με δημόσιες εγγραφές (IPO's) για την προμήθεια <<καθαρότερης>> ενέργειας, την ανάπτυξη αγοράς ρύπων, και τη στήριξη εταιρειών που εμπορεύονται περιβαλλοντικά προϊόντα και υπηρεσίες.

Τέτοια δάνεια αφορούν την χρηματοδότηση κεφαλαίου κίνησης για επενδύσεις με περιβαλλοντική συνείδηση, πριν καν οι εταιρείες αποκτήσουν δημόσια εγγραφή. Έτσι τα πράσινα αυτά προϊόντα προσφέρουν την υποστήριξη ανοικτής δημόσιας προσφοράς εταιρειών περιβαλλοντικού χαρακτήρα και ανάπτυξης αγοράς ρύπων.

επιπλέον Υπάρχουν προϊόντα τα οποία δίνουν τη δυνατότητα χρηματοδότησης επενδύσεων της ίδιας της τράπεζας σε ΑΠΕ , αειφορο δασοκομία, έργα εξοικονόμησης νερού, καθαρές τεχνολογίες, εξοικονόμηση ενέργειας και αγορά ρύπων. Σκοπός των συγκεκριμένων προϊόντων είναι η δημιουργία ενός μετοχικού κεφαλαίου σε έργα άμβλυνσης περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

4.Δείκτες

Μερικές Τράπεζες προσφέρουν στους επενδυτές χρηματοδοτικές δυνατότητες που συνδυάζονται με συνεχώς αναπτυσσόμενους δείκτες, οι οποίοι εναλλάσσονται όσο αναδύονται μελλοντικοί και περιβαλλοντικοί δείκτες. Η δημιουργία δεικτών που αποτελούνται από εταιρίες οι οποίες ασχολούνται με την αντιμετώπιση της υπερθέρμανσης του πλανήτη και με το περιβάλλον αποτελεί ναι νέα σκέψη για πράσινο προϊόν. Στόχος είναι η δημιουργία μιας πράσινης αγοράς. επιπλέον δημιουργούνται δυνατότητες για ένα εταιρικό ομόλογο ευνοϊκό για τις περιβαλλοντικά υπεύθυνες εταιρίες.

5. Προϊόντα και Υπηρεσίες της αγοράς Ρύπων

Τα προϊόντα και οι υπηρεσίες της αγοραπωλησίας ρύπων είναι προκαθορισμένα από το πλαίσιο που έχει οριστεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Αυτό οφείλεται στην εκκίνηση του σχεδίου της εμπορίας ρύπων τον Ιανουάριο του 2005. Πρόκειται για ένα σχέδιο που έθεσε περιορισμούς στις εκπομπές ρύπων σε 12,000 ευρωπαϊκές εταιρίες και μερικές θυγατρικές στις ΗΠΑ. Ειδικά για την Ελλάδα, έθεσε 150 εταιρίες σε αυτό τον περιορισμό. Οι περιορισμοί οδήγησαν στη δημιουργία καινούργιων τραπεζικών προϊόντων και υπηρεσιών που σχετίζονται με τις κλιματικές αλλαγές. Στη Βόρειο Αμερική, λίγες τράπεζες έχουν ενεργοποιηθεί στην αγορά ρύπων.

Ενώ στην Ευρώπη, έχουν ήδη διαμορφωθεί και γραφεία αγοραπωλησίας ρύπων μέσα στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Ουσιαστικά πρόκειται για την προσθήκη, στα ήδη υπάρχοντα εμπορεύσιμα προϊόντα (ενέργεια, φυσικό αέριο) ενός νέου, αυτού των ρύπων. Το προϊόν απαρτίζεται από δυο κατηγορίες υπηρεσιών κατά ουσία. Η πρώτη αφορά αυτή του μεσάζοντα με επιβάρυνση ενός μικρού ποσού για την παροχή υπηρεσίας, ενώ η δεύτερη αφορά αυτή του υπολογισμού και διαχείρισης κινδύνου λόγω των ρύπων με επιβάρυνση στον πελάτη.

6. Άλλα προϊόντα και υπηρεσίες

Ευρύ φάσμα προϊόντων τα οποία προκύπτουν από την ανάγκη μείωσης ρίσκου λόγω των κλιματικών αλλαγών προσφέρονται σήμερα από μεγάλες τράπεζες. Σε αυτή την κατηγορία προϊόντων ανήκουν και εκείνα που προβαίνουν σε εκτίμηση του ρίσκου μείωσης του ανέμου και αφορούν επενδύσεις σε αιολικά πάρκα. Σχετίζονται κατά πολύ μεγάλο βαθμό με το ασφαλιστικό πακέτο που προσφέρεται στον πελάτη.

Εγγυητικά συμβόλαια για περίπτωση καταστροφής είναι μία επίσης συνηθισμένη πρακτική που παρουσιάζεται σήμερα στην παγκόσμια τραπεζική αγορά. Ουσιαστικά πρόκειται για προϊόντα τα οποία παρέχουν στον πελάτη τη δυνατότητα απώλειας εσόδων εφόσον ένας δείκτης καταστροφής φτάσει σε συγκεκριμένο σημείο. Και αυτό το προϊόν παρέχεται σε συνεργασία με τις ασφαλιστικές εταιρίες.

Τέλος, υπάρχουν προϊόντα που παρέχονται σε συνδυασμό με μεσιτικές αγοραπωλησίες, τα οποία δίνουν την δυνατότητα για ενεργειακά αποδοτικά κτίρια. Αυτό το χαρακτηριστικό το εισάγουν μέσα στην αγορά του ακινήτου, παρουσιάζουν δε μια περιβαλλοντική ανάπτυξη στο χαρτοφυλάκιό τους. Ουσιαστικά πρόκειται για συμβουλευτικές υπηρεσίες, κατά τις οποίες γίνεται εκτίμηση του περιβαλλοντικού

ρίσκου, για όλες τις αγοραπωλησίες των μεσιτικών γραφείων. Αυτό αποσκοπεί στην χρηματοδότηση για την ανάπτυξη αστικών και εμπορικών περιοχών με ακατοίκητα ή μερικώς ακατοίκητα κτίρια.

Γ. Ασφάλειες

Πέρα από τη Λιανική και Επενδυτική Τραπεζική Μεγάλων Επιχειρήσεων, υπάρχουν και προϊόντα που αφορούν στις ασφαλιστικές εταιρίες. Ουσιαστικά, παρέχονται ασφάλειες αυτοκινήτων, ακινήτων, επιχειρήσεων και ασφάλειες ρύπων. Πιο συγκεκριμένα, πρόκειται για προϊόντα τα οποία συσχετίζουν τα παραδοσιακά προϊόντα τους με κάποια περιβαλλοντική διάσταση.

Έτσι για παράδειγμα, προσφέρεται ασφαλιστικό πακέτο, στο οποίο, ανάλογα με τα χιλιόμετρα που διανύει ένας πελάτης, διαμορφώνεται και το ασφάλιστρό του. Έτσι, του δημιουργεί ένα οικονομικό κίνητρο να οδηγεί λιγότερο. Υπάρχουν περιπτώσεις που κάτι τέτοιο γίνεται εφικτό με τη βοήθεια ειδικών συστημάτων και τεχνολογιών, σύμφωνα με τις οποίες καθορίζεται η διάρκεια, τα χιλιόμετρα και η συχνότητα των διαδρομών.

Σε άλλες περιπτώσεις παρέχονται προϊόντα τα οποία ασφαλίζουν τις επενδύσεις πελατών σε περιβαλλοντικές δράσεις (εφαρμογή εξοικονόμησης ενέργειας, νερού). Με τον τρόπο αυτό εξασφαλίζεται η αποδοτικότητα της επένδυσης. Σε άλλες περιπτώσεις παρέχεται η δυνατότητα για αντιστάθμιση ρύπων από τη χρήση του σπιτιού και του αυτοκινήτου του συγκεκριμένου νοικοκυριού, με στόχο τη δημιουργία κτιρίων με μηδενικούς ρύπους. Επιπροσθέτως, υπάρχουν και προϊόντα τα οποία δίνουν τη δυνατότητα ειδικού πακέτου ασφάλισης για μικρομεσαίες εταιρίες που έχουν μεγαλύτερο περιβαλλοντικό ρίσκο.

Τέλος, υπάρχουν ασφαλιστικά πακέτα τα οποία καλύπτουν την αστάθεια που επικρατεί στην τιμή του ρύπου και το ρίσκο που αφορά την αγοραπωλησία τους. Επιπλέον, αυτά τα προϊόντα αφορούν και την κάλυψη ρίσκου σε σχέση με τις υποχρεώσεις εταιριών και χωρών στην Ευρωπαϊκή Ένωση με βάση το Πρωτόκολλο του Κιότο. Επίσης, υπάρχουν ασφαλιστικά πράσινα προϊόντα για την κάλυψη εξοπλισμού ΑΠΕ, όπως για παράδειγμα φωτοβολταϊκών πάρκων, ανεμογεννητριών.

4.2 Φωτοβολταϊκή βιομηχανία

Ο ήλιος παράγει 10.000 φορές περισσότερη ενέργεια από όση καταναλώνει επί του παρόντος η ανθρωπότητα στο σύνολό της. Επομένως, αν καταφέρναμε να δεσμεύσουμε μόνο ένα μικρό ποσοστό αυτής (0,01%), θα μπορούσαμε θεωρητικά να ανταποκριθούμε σε όλες τις ενεργειακές μας ανάγκες. Οι φωτοβολταϊκές τεχνολογίες (PV) μετατρέπουν ήδη την ενέργεια των ηλιακών ακτίνων παράγοντας ηλεκτρικό ρεύμα για ποικίλες χρήσεις όπως για κατοικίες, αριθμομηχανές ατομικής χρήσης και τηλέφωνα έκτακτης ανάγκης σε αυτοκινητοδρόμους. Απαιτείται, ωστόσο, περαιτέρω έρευνα και ανάπτυξη ώστε να καταστούν οι τεχνικές αυτές ευρύτερα ανταγωνιστικές από άποψη κόστους σε σχέση με το ρεύμα που προέρχεται από τα δίκτυα ηλεκτροδότησης. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα δώσει νέα πολιτική ώθηση στις εν λόγω διεργασίες την προσεχή άνοιξη με τη δημιουργία Πλατφόρμας για τη Φωτοβολταϊκή Τεχνολογία, μιας πολυεπιστημονικής ομάδας για τον σχεδιασμό στρατηγικής με στόχο την ανάπτυξη της συγκεκριμένης μορφής αειφόρου παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος.

Η φωτοβολταϊκή τεχνολογία (PV) μπορεί να είναι ένας καινούριος όρος για πολλούς αλλά δεν είναι μια καινούρια επιστήμη. Η συγκεκριμένη μέθοδος δέσμευσης ηλιακής ενέργειας με απευθείας μετατροπή του ηλιακού φωτός σε ηλεκτρικό ρεύμα ανακαλύφθηκε το 1839 από τον γάλλο φυσικό Edmond Becquerel (πατέρα του Henri που έδωσε το όνομά του στη μονάδα μέτρησης της ραδιενέργειας). Το πρωτόπορο αυτό έργο αξιοποιήθηκε στη συνέχεια από την αεροναυπηγική βιομηχανία που τοποθέτησε φωτοβολταϊκούς συλλέκτες σε διαστημόπλοια εξασφαλίζοντας κατ' αυτόν τον τρόπο την αυτόνομη ηλεκτροδότησή τους. Ωστόσο, μόλις τα τελευταία πέντε χρόνια, εξαιτίας κυρίως της ανόδου της τιμής του πετρελαίου και της αυξανόμενης συνειδητοποίησης της ανάγκης προστασίας του περιβάλλοντος, έχουν αρχίσει να γίνονται σοβαρές επενδύσεις στην εν λόγω τεχνολογία.

Η συγκεκριμένη μορφή ενέργειας παρουσιάζει βασικά πλεονεκτήματα. Είναι φιλική προς το περιβάλλον, καθώς μέσω αυτής παράγεται ηλεκτρικό ρεύμα χωρίς εκπομπές αερίων θερμοκηπίου, και σε αντίθεση με άλλες μορφές ανανεώσιμης ενέργειας, όπως η αιολική ενέργεια και η ενέργεια των κυμάτων, μπορεί να χρησιμοποιηθεί με αποκεντρωμένο τρόπο σε οποιοδήποτε σημείο του πλανήτη, εφόσον το μόνο που απαιτείται είναι φως, έστω και αν δεν είναι έντονο.

Κατά δεύτερον, η φωτοβολταϊκή τεχνολογία μπορεί να συμβάλει στη διασφάλιση της παροχής ενέργειας ούτως ώστε να μην επηρεάζονται οι χρήστες από διακυμάνσεις τιμών ή αποθεμάτων που προκαλούνται από τα τερτίπια των διεθνών εξελίξεων – γεγονός που αποτελεί πολύ σημαντικό ζήτημα για την Ευρωπαϊκή Ένωση η οποία εισάγει το 50% της ενέργειας που καταναλώνει.

Ανάγκη μείωσης του κόστους

Το 2000, το φωτοβολταϊκό ρεύμα αντιπροσώπευε μόλις το 0,001% της συνολικής παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος στην Ευρώπη και σύμφωνα με μελέτες το ποσοστό αυτό θα παραμείνει κάτω του 5% έως το 2030. Το μοναδικό εμπόδιο που αποτρέπει την ευρύτερη χρήση της συγκεκριμένης μορφής ηλεκτρικού ρεύματος είναι το κόστος.

Η τιμή 1kWh φωτοβολταϊκού ρεύματος (PV) στην ΕΕ κυμαίνεται μεταξύ €0,30 και €0,60. Οι τιμές ποικίλλουν, καθώς η παραγωγή φωτοβολταϊκού ρεύματος στη Νότια Ευρώπη κοστίζει, για ευνόητους λόγους, λιγότερο από ό,τι στον Βορρά. Η τιμή του, ωστόσο, εξακολουθεί να είναι τετραπλάσια αυτής του κανονικού οικιακού ηλεκτρικού ρεύματος. Εντούτοις, με τη σταδιακή βελτίωση της τεχνολογίας, το κόστος μειώνεται. Υπολογίζεται ότι κάθε φορά που διπλασιάζεται η παραγωγή φωτοβολταϊκών συλλεκτών, η τιμή πέφτει κατά 20%. Σύμφωνα με τις τρέχουσες προβλέψεις, το φωτοβολταϊκό ρεύμα θα καταστεί ανταγωνιστικό προς το ρεύμα που παράγεται από τα δίκτυα ηλεκτροδότησης έως το 2030, πιθανόν και νωρίτερα εφόσον υπάρξουν σημαντικές αλλαγές στην τιμή των ορυκτών καυσίμων. Ορισμένοι προβλέπουν ότι μέσω της φωτοβολταϊκής τεχνολογίας θα μπορούσε να παραχθεί έως το 2030 το 4% του παγκόσμιου ηλεκτρικού ρεύματος, ενώ σύμφωνα με ακόμη πιο μακροπρόθεσμες εκτιμήσεις, έως το 2100 το παραγόμενο από το ηλιακό φως ηλεκτρικό ρεύμα θα μπορούσε να εξασφαλίσει έως και το 70% της παγκόσμιας ενέργειας.

4.3 Αξιολόγηση αγορών για τα πράσινα τραπεζικά προϊόντα

Βασικό βήμα για την ανάπτυξη των πράσινων προϊόντων στην Ελλάδα αποτελεί η αξιολόγηση της αγοράς. Γενικά, τρεις μεγάλοι πυλώνες λειτουργούν ως κατευθυντήριες δυνάμεις στις τάσεις της αγοράς σήμερα και στην ανάγκη για ανάπτυξη και προώθηση των πράσινων προϊόντων και των πράσινων αγορών γενικότερα. Αυτοί είναι:

- Η γνώση του περιβαλλοντικού προβλήματος και η προβολή του θέματος από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης (ΜΜΕ)
- Η περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση και η κοινή γνώμη
- Η περιβαλλοντική νομοθεσία

Η γνώση του περιβαλλοντικού προβλήματος είναι πλέον δεδομένη. Οι κλιματικές αλλαγές, το φαινόμενο του θερμοκηπίου, αποτελεί πολύ χαρακτηριστικό πρόβλημα παγκοσμίως της σημερινής εποχής. Δεν είναι το μόνο. Η εμπειρία έχει δείξει πως η προβολή τέτοιων θεμάτων μέσω των μέσων μαζικής ενημέρωσης μπορεί να αλλάξει τη συμπεριφορά των ανθρώπων. Για παράδειγμα, το θέμα της υπερθέρμανσης του πλανήτη, είναι ευρέως διαδεδομένο τόσο από τον τύπο όσο και από την τηλεόραση, με αποτέλεσμα να αποτελεί σήμερα ένα πρόβλημα ευρύτερα γνωστό, το οποίο συζητείται εκτός από την επιστημονική και ακαδημαϊκή κοινότητα και από τον απλό πολίτη.

Είναι γεγονός ότι στην Ευρώπη υπάρχει γενικότερη γνώση για τα περιβαλλοντικά προβλήματα. Ήδη από το 2005, πάνω από το 50% των ευρωπαίων πολιτών υποστήριζε πως γνωρίζει για τα θέματα αυτά.

Ο δεύτερος πυλώνας που παίζει καθοριστικό παράγοντα στην ανάπτυξη πράσινων προϊόντων είναι η περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση. Στην Ευρώπη, η μεγάλη περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση και η κυβερνητική υποστήριξη αντανακλώνται στην ανάγκη για φιλικά προς το περιβάλλον προϊόντα και υπηρεσίες. Η ευαισθητοποίηση αυτή εκφράζεται με διαφορετικούς τρόπους, είτε από ιδιώτες, είτε από εταιρίες. Η δεύτερη περίπτωση, αυτής της ευαισθητοποίησης των εταιριών, όταν μετατραπεί σε πράξη, έχει και τη μεγαλύτερη επίδραση στο περιβάλλον. Σήμερα στην Ελλάδα, παρατηρείται μια αύξηση στις περιβαλλοντικές απαιτήσεις που αφορούν κυρίως στην υπευθυνότητα μίας εταιρίας προκειμένου, διαμέσου της λειτουργίας της, εσωτερικής ή εξωτερικής και των υλικών που χρησιμοποιεί για να κατασκευάσει τα προϊόντα της να μην βλάπτει το περιβάλλον.

Βέβαια, η αγορά δεν καθορίζεται μόνο από την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση και δεν λειτουργεί μόνο στο πλαίσιο της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης. Υπάρχουν πολλές περιπτώσεις όπου η πολιτεία η ίδια προσφέρει μέσω οδηγιών και νομοθεσίας κίνητρα που προωθούν τις πράσινες αγορές. Έτσι, μπορεί κανείς να πει πως οι περιβαλλοντικές οδηγίες και η νομοθεσία παίζουν καθοριστικό παράγοντα στη δημιουργία αγορών και ευκαιριών και μπορούν να συμβάλλουν σημαντικά στην ενίσχυση της ζήτησης για πράσινα προϊόντα και υπηρεσίες για κάθε είδους επιχειρήσεις και ιδιώτες.

Η περιβαλλοντική νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης περιλαμβάνει πάνω από 300 νομοθετικά κείμενα, που έχουν ως αντικείμενό τους τη ρύθμιση ενός πλήθους δραστηριοτήτων με πιθανές επιπτώσεις στο περιβάλλον. Από αυτά τα κείμενα, τα περισσότερα είναι οδηγίες, που τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης πρέπει να εσωματώνουν στις έννομες τάξεις τους. Σημειώνεται ότι πάνω από το 80% των εθνικών νομοθεσιών των κρατών μελών είναι πλέον κοινοτικής προέλευσης, είναι δηλαδή κατά βάση δίκαιο ενσωμάτωσης των κοινοτικών οδηγιών.

Το δίκαιο περιβάλλοντος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκτός από τις αναγκαίες προσαρμογές που απαιτεί από τις οικονομίες και τις υφιστάμενες δραστηριότητες των κρατών-μελών, προσφέρει ταυτόχρονα και πολλές επενδυτικές ευκαιρίες για την περαιτέρω ανάπτυξη δραστηριοτήτων φιλικών προς το περιβάλλον, κυρίως μέσα από τους στόχους που θέτει για τη μείωση επιπτώσεων.

Εν κατακλείδι, τα δέκα βασικά σημεία που ενδυναμώνουν αυτό το επιχείρημα συνοψίζονται ως εξής:

1. Το περιβαλλοντικό πρόβλημα δεν πρόκειται να βελτιωθεί στο άμεσο μέλλον
2. Η πολιτική και οι κυβερνήσεις αντιλαμβάνονται το θέμα και σταδιακά εφαρμόζουν πολιτικές προς αυτή την κατεύθυνση.
3. Οι καταναλωτές έχουν αφυπνιστεί και ολοένα περισσότερο αποζητάνε τρόπους ζωής φιλικότερους προς το περιβάλλον.
4. Η αλυσίδα εφοδιασμού σε πράσινες προμήθειες αποκτά δύναμη.
5. Το περιβαλλοντικό πρόβλημα έχει πλέον αποκτήσει και οικονομική χροιά.
6. Τα όρια και οι στόχοι που θέτουμε σαν χώρα μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης συνεχώς μετακινούνται προς την κατεύθυνση μεγαλύτερης προσπάθειας.
7. Οι εταιρίες πέρα από τις βασικές απαιτήσεις για περιβαλλοντική πολιτική προχωρούν ολοένα σε παραπέρα βήματα προς μία αειφόρο ανάπτυξη

8. Η περιβαλλοντική πολιτική έχει γίνει μέρος της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης σε πολλές εταιρίες και αποτελεί προστιθέμενη αξία
9. Η καθαρή τεχνολογία βοηθάει όλο και περισσότερο στην περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση
10. Το περιβάλλον έχει αρχίσει να αποτελεί επενδυτικό εργαλείο.

Είναι φανερό ότι και στη Ελλάδα μπορούμε πλέον να μιλάμε για πράσινη επιχειρηματικότητα και ότι η αγορά μας είναι έτοιμη να υιοθετήσει άμεσα νέα πράσινα τραπεζικά προϊόντα.

Επίλογος – Συμπεράσματα

Εάν η ανάκαμψη από την οικονομική ύφεση, την οποία διανύουμε, βασίζεται σε μεγάλο μέρος στην Αειφόρο Ανάπτυξη και την Πράσινη Οικονομία, τότε η συμμετοχή ενός χρηματοπιστωτικού οργανισμού στη συγκεκριμένη προσπάθεια είναι κρίσιμη, καθώς θα αποτελέσει μοχλό, ώστε να απολάβουν οφέλη όλες οι κατευθύνσεις. Πιο συγκεκριμένα, οι οργανισμοί θα απολαμβάνουν οφέλη, οι επιχειρήσεις θα αυξήσουν τα κέρδη τους μέσα από μια αναπτυξιακή διαδικασία σε μια σχετικά εξασφαλισμένη κατεύθυνση και το κράτος θα έχει περισσότερα έσοδα από την αύξηση των φορολογικών εσόδων.

Η πράσινη οικονομία προσφέρει σε όλους την ευκαιρία συμμετοχής σε χρηματοδότηση έργων σε αναπτυσσόμενες χώρες. Επιπλέον, ο ρόλος των Τραπεζών στην προώθηση του νέου μοντέλου ανάπτυξης που στοχεύει στην ισόρροπη άντληση του βέλτιστου οικονομικού, κοινωνικού και οφέλους είναι κρίσιμος, καθώς οι Τράπεζες αποτελούν το βασικό προμηθευτή των απαιτούμενων κεφαλαίων για την πραγματοποίηση μιας επένδυσης. Για τις ίδιες τις Τράπεζες, η στροφή προς τη χρηματοδότηση επενδύσεων με προσανατολισμό στην αειφόρο ανάπτυξη έχει το μέγιστο δυνατό όφελος σε μια μακροπρόθεσμη προοπτική, καθώς η έγκαιρη επιχειρηματική προσαρμογή στο πράσινο μοντέλο μπορεί να συντηρήσει μακροπρόθεσμα την επιχείρηση και κατά συνέπεια να προσφέρει μια μεγαλύτερη διασφαλιστική δικλείδα.

Εν κατακλείδι, η πράσινη ανάπτυξη είναι ίσως ο κινητήριος μοχλός που θα μας οδηγήσει στην ανάπτυξη και στην έξοδο μας από την κρίση και έχει ήδη σημαντικές προοπτικές στον αναπτυσσόμενο κόσμο. Η χώρα μας καλείται να υιοθετήσει το πρότυπο αυτό.

Βιβλιογραφία

-Ζήσης Ιωάννης , Πράσινο Επιχειρεί, σελίδα 43 , 2003

-Σακιώτης, 2003 στο Αγγελίδης ζ, Παπαδοπούλου Χρ. Επιμ. 2004, Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Εκπαίδευση για το Περιβάλλον και τη Βιωσιμότητα, Θεσσαλονίκη

-Σόλων, Πράσινη Δόμηση, 2008

-Τράπεζα Πειραιώς , Κλαδικές Μελέτες , 2008

-Τράπεζα Πειραιώς , Κλαδικές Μελέτες , 2009

-Τράπεζα Πειραιώς , Ετήσια Περιβαλλοντική Έκθεση ,2009

-ΥΠΕΧΩΔΕ, Εθνικό Σχέδιο Κατανομής Δικαιωμάτων εκπομπών για την περίοδο 2008-2012

-Adams W.M. and Jeanrenaud, Transition to Sustainability, Towards a Humane and Diverse World, Switzerland, 2008

- Bouma J.J. M.Jeucken, L.Klinkers “Sustainable Banking” Greenleag Publisshing Ltd, Sheffield, UK, 2001

- Common M.Stagl S, Ecological Economics, Cambridge University Press, Cmbridge, 2007

- Emerging European Energy Research, Europe Wind Power Markets and Strategies 2009– 2020, 2009

- Enet, Πράσινο Αυτοκίνητο, 2011

- European Commission, Energy Strategies, 2006

- European Commission, 20/20/20 , 2010

- European Commission, Preparing a plan of waste management, May 2003

- European Commission, Legislation of Environment, 1992

- European Commission, Recycling Strategy, 2006

- European Commission, Waste Management Planning, April 2004

- Greenpeace, Πράσινη Ανάπτυξη και νέες θέσεις εργασίας, Μάιος 2009

- IFC Consulting Canada INC “Green Financial Products and Services : Current Trends and Future Opportunitiew in North America” A report of the North American Task Force of the United Nations Environmetn Programme Finance Initiative, Canada, August 2007

- International Finance Corporation, Banking on Sustainability, Financing Envirnmental and Social Opportunities in Emerging Markets, Washington, 2007

- Jeucken Marcel, “Sustainable Finance and Banking, Earthscan Publications Ltd, London, 2002

- Meadows, D.H. Meadows, Randers and Behrens, Limits to Growth, London,1972
- Munich Re, Peter Hoeppe, 2010

- UNEP, A global Green new Deal, Policy Brief, 2009

- UNEP, Green Jobs, Towards Decent Work in s Sustainable, 2008

- United Nations Conference on Environment and Development, Earth Summit’92, Rio de Janeiro (1992)

- United Nations Publication, Certification Update for the ECE Region, Summer 1999

- Waste & Resources (WRAP) , Recycling of waste program, Δεκέμβριος 2010

- World Press , Πράσινη Ανάπτυξη, 2009

- World Trade Organisation

- World Comission on Environment and Development, Our common future, Oxford, 1987

- WWF, Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Πράσινα Μέτρα στην Ελλάδα, 2010

Παράρτημα

- EMAS

Το Σύστημα Οικολογικής διαχείρισης και Ελέγχου (EMAS) είναι ένας μηχανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης μέσω του οποίου αναγνωρίζονται οι οργανισμοί εκείνοι που βελτιώνουν τις περιβαλλοντικές τους επιδόσεις σε διαρκή βάση. Η συμμετοχή στο EMAS είναι εθελοντική. Το Σύστημα βασίζεται στον Κανονισμό (ΕΚ) 761/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.

Οι στόχοι του EMAS είναι:

- η προώθηση της συνεχιζόμενης βελτίωσης των περιβαλλοντικών επιδόσεων των οργανισμών που εδρεύουν στην Ευρώπη, δημοσίων και ιδιωτικών
- η αναγνώριση των οργανισμών εκείνων που έχουν υιοθετήσει πιστοποίηση περιβαλλοντικής διαχείρισης και έχουν φροντίσει και για την εξωτερική πιστοποίησή τους και
- η γνωστοποίηση της περιβαλλοντικής πρόδου των οργανισμών αυτών στο ευρύτερο κοινό τόσο για επιβράβευση των ιδίων όσο και για την ενθάρρυνση και άλλων να ακολουθήσουν στον ίδιο δρόμο.

Η συμμετοχή στο EMAS επιβεβαιώνεται με τη χρήση του λογότυπου του EMAS.

Η σειρά δεικτών Dow Jones Sustainability Indexes που δημιουργήθηκε το 1999, αποτελεί την πρώτη σειρά παγκόσμιων δεικτών που παρακολουθούν την οικονομική απόδοση των ηγετικών επιχειρήσεων στον τομέα της αειφορίας και εταιρικής κοινωνικής υπευθυνότητας παγκοσμίως.

-Η σειρά δεικτών FTSE4Good Index Series σχεδιάστηκε από τον οργανισμό FTSE για να μετρήσει την απόδοση των επιχειρήσεων που πληρούν παγκοσμίως αναγνωρισμένα στάνταρ εταιρικής υπευθυνότητας και για να προωθήσει τις

επενδύσεις σε αυτές τις επιχειρήσεις, προσφέροντας σε επενδυτές αξιολογήσεις εταιριών που εφαρμόζουν προγράμματα εταιρικής υπευθυνότητας.

Νομοθεσία Ευρωπαϊκής Ένωσης

-Οδηγίες 92/43 και 79/409

Προστασία των οικοτόπων και ειδών

Η 92/43 προβλέπει τη δημιουργία ενός Δικτύου προστατευόμενων περιοχών Natura 2000

-Οδηγία 96/61

Ολοκληρωμένη προστασία και διαχείριση των υδάτων και των λεκανών απορροής

-Οδηγία 2004/35

Για την περιβαλλοντική ευθύνη στην πρόληψη και αποκατάσταση περιβαλλοντικής ζημιάς.

-Οδηγία 2001/77

Προαγωγή του ηλεκτρισμού από ΑΠΕ στην εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας

-Οδηγία 2002/91

Ενσωμάτωση σε ελληνική νομοθεσία με νόμους

Ενεργειακή απόδοση κτιρίων- μείωση της κατανάλωσης ενέργειας

-Οδηγία 2003/54

Ρύθμιση της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, την περαιτέρω απελευθέρωση και την αντικατάσταση της οδηγίας 96/92

Ωθηση σε παραγωγή ΑΠΕ

Ενσωμάτωση σε ελληνική νομοθεσία και νόμους

-Οδηγίες 2003/87

Για την εμπορία των ρύπων και τους μηχανισμούς έργων του πρωτοκόλλου του Κιότο

-Οδηγίες 2004/12

Για την προώθηση της ανακύκλωσης

-Οδηγίες 2004/18

Για το συντονισμό σύναψης δημόσιων συμβάσεων έργων

-Οδηγίες 2006/32

Για την ενεργειακή απόδοση κατά την τελική χρήση και τις ενεργειακές υπηρεσίες.